

ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ „ПЕТКО КАРАВЕЛОВ” – АСЕНОВГРАД

4230 Асеновград, ул. „Асен Карастоянов” 16, тел. 6-51-41, факс 0331/6-51-41

e-mail: info-1600104@edu.mon.bg

СТРАТЕГИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ОСНОВНО УЧИЛИЩЕ “ПЕТКО КАРАВЕЛОВ” В ПЕРИОДА 2023-2028 ГОДИНА

Стратегията за развитие на училището за периода 2023 – 2028 е приета на заседание на Педагогическия съвет с Протокол №11/12.09.2024 г., утвърдена със заповед № РД 10-1424/ 13.09.2024 г. на директора на училището и одобрена от обществен съвет с Протокол №25 от 05.09.2024г., актуализирана с Протокол № 9 от 03.09.2025 г. актуализирана с Протокол № 13 от 08.09.2026 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Общи положения

   1.1. Нормативна основа

   1.2. История. Статут

2. Анализ на състоянието на образователната институция

3. SWOT анализ

4. Поемане на отговорност

5. Мисия, визия и кредо на училището

6. Принципи

7. Стратегически цел и подцели

8. Индикатори за измерване на дейностите по изграждане системата за качество

9. Критерии и показатели за измерване на резултатите

10. Обхват на стратегията

11. Администриране

12. Финансово осигуряване и мерки за изпълнението на стратегията

13. Заключение

1. ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Настоящата Стратегия определя развитието на ОУ "Петко Каравелов", гр. Асеновград, през следващите 5 /пет/ години чрез оптимизиране и обновяване на технологиите, методите, средствата и организацията на дейностите в съответствие с приоритетите за развитие на образованието в Република България и принципите на общото Европейско образователно пространство.

Самата стратегия е резултат от осъзната в училищната общност необходимост от промяна и превръщането на училището в организатор, създаващ условия за личностно развитие на учениците чрез формиране на ключови компетентности и способности за самостоятелно усвояване на знания.

1.1. Нормативна основа

Стратегията за развитие на училището се основава на приоритетите, целите и стандартите, заложени в следните документи:

1.1.1. Конституция на Република България

1.1.2. Стратегия на Европейския съюз за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж „Европа 2020"

1.1.3. Европейската референтна рамка за ключовите компетентности за учене през целия живот

1.1.4. Стратегическа рамка за развитие на образованието, обучението и ученето в Република България/2021-2030/

1.1.5. Национална референтна рамка.

1.1.6. План за възстановяване и устойчивост на Република България

1.1.7. Национална квалификационна рамка на Република България

1.1.8. Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца 2023-2026, приета с Решение №51 от 23.01.2023г. на МС от 26.01.2023г.

1.1.9. Национална програма за превенция на насилието и злоупотребата с деца. (2023-2026)

1.1.10. Национална стратегия за детето (2018-2030)

1.1.11. Стратегия за възпитателната работа в образователните институции (2019-2030)

1.1.12. Секторна стратегия за безопасност на движението по пътищата (2021-2030) , утвърдена със Заповед № РД09-528/ 02.03.2021 г. на министъра на образованието и науката (публ. 04.03.2021 г.)

1.1.13. Конвенцията на ООН за правата на детето

1.1.14. Закона за закрила на детето

1.1.15. Закон за предучилищното и училищно образование /ЗПУО/.

1.1.16. Закон за защита на личните данни

1.1.17. Закон за защита от дискриминация

1.1.18. Закон за здравословни и безопасни условия на труд

1.1.19. Държавните образователни стандарти

1.1.20. Механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст

1.1.21. Национална програма за развитие на физическото възпитание и спорта.

1.1.22. Програма „Образование“ 2021-2027 с европейско финансиране

1.1.23. Регионални приоритети на средното образование

1.1.24. Областна стратегия за развитие на област Пловдив

1.1.25. Областна стратегия за личностно развитие на децата и учениците

1.1.26. Общински политики в средното образование.

1.1.27. Други нормативни документи, национални и международни, засягащи развитието на образованието

В унисон с посочените документи в центъра на процеса на образование, възпитание и социализация се поставя детето с неговите заложби, интереси и потребности.

Настоящата Стратегия за развитие на ОУ “Петко Каравелов”, гр. Асеновград е разработена на основание чл. 70, чл. 263, ал.1, т.1 от ЗПУО и чл. 7 от ЗФУКПС.

Стратегията за развитие на ОУ “Петко Каравелов”, гр. Асеновград обхваща периода от 2023 до 2028 година, като се актуализира в началото на учебната година или при необходимост.

1.2. **История и статут**

В ОУ “Петко Каравелов”, гр. Асеновград през 2025/2026г. се обучават 692 ученици от I до VII клас и 19 *деца в подготвителна група*. Общо – 711. Обучението се осъществява от 67 педагогически специалисти.

Наименованието на училището е Основно Училище “Петко Каравелов”

Седалището на училището е гр. Асеновград.

Официалният адрес е ул. „Асен Карастоянов“ №16.

ОУ “Петко Каравелов” е с над стогодишна история. За първи път училището отваря врати на 15.09.1911 година. През 1958г. се сформира ОУ „Невена Йорданова“. По предложение на учителския колектив на 31.08.1991г. училището отново се преименува на ОУ „Петко Каравелов“. Днес учебното заведение е най-голямото основно училище в асеновградска община.

Училището е общинско. Според вида на подготовката то е неспециализирано, а според етапа или степента на образование е основно от I до VII клас. В него са създадени условия и за осъществяване на задължителното предучилищно образование.

Училището осигурява общообразователна и разширена подготовка. Създават се условия и за допълнителна подготовка с цел развитието на интелектуално, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всяко дете и на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му.

Предимство на училището е целодневната организация на обучение, в която са сформирани 20 групи от 1 до 6 клас. Училището предлага обедно хранене и осигурява целодневно обучение на учениците.

За постигане на целите си училището работи в партньорство с община Асеновград, градска библиотека "П.Хилендарски" и Градски исторически музей и всички институции, ангажирани в образованието и възпитанието на децата и учениците.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО НА ОБРАЗОВАТЕЛНАТА ИНСТИТУЦИЯ

2.1. Социално-икономически анализ:

➢ Основни предизвикателства пред българската образователна система и ефективни начини за справяне с тези предизвикателства на ОУ „Петко Каравелов"

2016-та е годината, белязана с един важен знак за образователната реформа в България – реално разписан, приет и обнародван нов Закон за предучилищното и училищно образование.

Новите предизвикателства пред традиционните образователни модели и традиционните форми на общуване са продиктувани от динамично променящите се обществени отношения и стремглавото навлизане на информационните и комуникационни технологии в човешкия живот. Единствен начин за справяне с предизвикателствата пред ОУ „Петко Каравелов" е изграждането на автономни и инициативни личности, уважаващи другите, способни да работят съвместно, владеещи ключови компетентности, с нагласи за учене през целия живот, осъзнати за силните си страни и способни да ги развиват и прилагат за себе си и в полза на общността. За тази цел училището прави своя избор да се развива като съвременна конкурентноспособна образователна институция, на която целите и резултатите от ученето са подчинени на новите образователни стандарти, обвързани с условията и процесите за тяхното постигане.

Ключовите компетентности, които учениците в ОУ „Петко Каравелов" трябва да овладеят като комплекс от взаимосвързани знания, умения и нагласи или отношения, необходими за личностното им развитие и изграждането на активната им гражданска позиция, намират своето място в изучаването на общообразователната, разширената и допълнителната подготовка. ОУ "Петко Каравелов", предприема политики и мерки за подготовката на учениците за участие в социалния живот.

Образователната институция е изправена и пред друго предизвикателство – осигуряване на възможности за приобщаващото образование като неизменна част от правото на образование, като процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете и на всеки ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици. В контекста на приобщаващото образование ОУ „Петко Каравелов" дава ясен знак за хуманизъм и толерантност, тъй като в него се обучават интегрирано 31 ученици със специални образователни потребности /СОП/ от ППГ до 7 клас.

Ярък пример за демократичния дух на образователната институция е приобщаването на родителите като активни участници в образователния процес и разгръщането на възможностите им за граждански контрол чрез участие в Обществен съвет. Първото заседание на Обществения съвет към ОУ "Петко Каравелов", е насрочено веднага след

публикуване в Държавен вестник на Правилника за дейността на обществените съвети и е проведено на 30.11.2016г. От тогава участва съвестно в дейността на училището и изпълнява отговорно задълженията си.

Автономията на училището включва правото му да разработва училищни учебни планове, учебни програми за разширена и допълнителна подготовка, както и да разпределя учебната програма в рамките на съответния етап в зависимост от потребностите на учениците. Това е истинско предизвикателство, носещо след себе си и свобода, и отговорност, защото резултатите от избора стават известни след години. В този контекст училището поема предизвикателството да разработва интердисциплинарни учебни програми, свързани с природните и обществени науки, новите технологии и чуждите езици, в резултат на които да се подобрят резултатите от ученето по съответните учебни предмети.

Важен фактор за гаранция на качествено образование е непрекъснатото повишаване квалификацията на педагогическите специалисти и превръщането й не само в право, но и в задължение. В ОУ "Петко Каравелов" квалификацията и кариерното развитите на педагогическите специалисти се реализира чрез обучения по национални програми и повишаване на компетентностите на конкретния педагогически специалист. В съответствие с професионалния профил на изпълняваната длъжност, се търси път за професионално развитие, адекватно на националната, регионалната, общинската и училищната политика, насочено и към напредъка на децата и учениците. Въвеждащите квалификации са за по-доброто адаптиране в образователната среда и за методическо и организационно подпомагане на млади педагогически специалисти, новоназначени такива или завърнали се след 2 /две/ годишно или повече прекъсване по различни причини. Тези квалификации се организират в рамките на вътрешноинституционална квалификация и за целта се определя наставник. Продължаващите квалификации на педагогическите специалисти се осъществяват чрез обучения, а повишаването на компетентностите на даден специалист е участие в проекти, педагогически изследвания, семинари, дискусионни форуми, открити практики за обмяна на опит и др.

Очакванията са тези политики и мерки за кариерно развитие на педагогическите специалисти да благоприятстват атестацията им като оценка на съответствието на дейността им с постигнатите резултати. Гаранция за добро управление е и умението за управление на делегиран бюджет и осигуряване на алтернативни източници на финансиране, което училищното ръководство поставя като една от приоритетните си оперативни задачи.

2.2. Демографска характеристика:

ОУ "Петко Каравелов" се намира в община Асеновград на територията на област Пловдив. Разположено е в близост до МБАЛ Асеновград и е на-голямото основно училище на териотрията на общината. И през учебната 2025/2026 учебна година ОУ "Петко Каравелов" е най- предпочитаното от обществеността.

2.3. По отношение членството в Европейския съюз:

- Нарастват изискванията към институциите и ОУ "Петко Каравелов" предприема необходимите политики и мерки за повишаване качеството в образователната институция.
- Повишава се необходимостта от гражданско участие и предстои училището да разработи програми в разширената подготовка по гражданско, здравно и

екологично образование, в които да се изучават интегрирано учебни предмети от областта на глобалното, гражданското, здравното образование, предприемачеството, управлението на личните финанси и програмирането, защитата на родината, населението и околната среда, както и такива, които формират национално самочувствие, патриотичен дух и родолюбие.

- Повишават се възможностите за участие в европейски проекти и програми (алтернативни източници на финансиране).
- Разкриват се възможности за финансиране по Структурните фондове и необходимост от перманентно обучение на екипи за работа по проекти и програми.
- Участва в програми и проекти по Плана за възстановяване и устойчивост

2.4. По отношение на системата на училищното образование:

- Изработване и приемане на Програма за ранното напускане на учениците от училище и да се поставят приоритети, свързани с превенция от отпадане на учениците в задължителна училищна възраст; Ниска мотивация за учене – Управлението на системата се насочва към потребностите на ученика и неговата мотивация за учене и приемане на мерки за повишаване качеството на образованието. /като **ПРИЛОЖЕНИЕ 1** след като се приемат на педагогически съвет за съответната година/
- Ориентираност към интереса и към мотивацията на детето и на ученика, към възрастовите и социалните промени в живота му, както и към способността му да прилага усвоените компетентности на практика.
- Преодоляване на пречките пред ученето – Програма за равен достъп до качествено образование и приобщаване на децата и учениците от уязвими групи. В програмата са залегнали и принципите за хуманизъм и толерантност, равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование; /като **ПРИЛОЖЕНИЕ 2** след като се приемат на педагогически съвет за съответната година/
- Приоритет в училищната политика е усвояването на българския книжовен език. За постигане на целите, свързани с изискванията към устната и към писмената реч при усвояването на българския език.
- Иновативността и ефективността в педагогическите практики и в организацията на образователния процес въз основа на научна обоснованост и прогнозиране на резултатите от иновациите за високо качество на резултатите от обучението по всички учебни предмети.
- Прозрачност на управлението и предвидимост на развитието на предучилищното и училищното образование са ръководните начала за ефективното управление на образователната институция;
- Автономия за провеждане на образователни политики, самоуправление и децентрализация;
- Интегритет на науките – изучаване на учебни предмети от областта на глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование, предприемачеството,

1.5. Средна посещаемост на родители на родителска среща – годишно.

Утвърждаване на онлайн родителски общности за взаимопомощ и подкрепа.

1.6. Удовлетвореност на родителите по конкретни въпроси – проучвания чрез анкети, интервюта и др.

1.7. Участие на родителите в организираните от училището извънкласни дейности

1.8. Осигурен достъп на родителите до учебната документация

1.9. Функциониращ Родителски клуб

1.10. Дейност на училищното настоятелство

1.11. Реализиране на план за закрила на здравето и безопасността на децата и учениците в условията на епидемична обстановка с активното съдействие на родителите

Критерий 2: Външно партньорство

Показатели:

2.1. Взаимодействие с институциите в системата на образованието, териториалните органи на изпълнителната власт, органите за местното управление

2.2. Взаимодействие с Агенцията за закрила на детето и структурите на полицията

2.3. Взаимодействие с местната общественост

2.4. Сътрудничество със социални партньори при разработване на концепции, вътрешнонормативни документи, предложения, мнения, становища за и по политически проекти, съвместни проекти, модернизиране на материалната база на институцията

2.5. Удовлетвореност на училищните партньори по конкретни въпроси-проучвания чрез анкети, интервюта и др.

10. ОБХВАТ НА СТРАТЕГИЯТА

1. Ученици;
2. Педагогически специалисти от училището;
3. Ръководство на училището;
4. Педагогически съветник/ психолог;
5. Административни служители;
6. Непедагогически персонал;
7. Родителите – чрез обществен съвет, училищно настоятелство;
8. Социалните партньори.

11. АДМИНИСТРИРАНЕ

Постигането на стратегическите и оперативните цели за пет годишния период е обвързано с приемането и гласуването на педагогически съвет на План за изпълнение на

дейностите, включващ времеви график, отговорни лица за изпълнение на конкретните дейности, източник и приблизителна стойност на финансиране.

Очакваните резултати са обвързани с редица съпътстващи процеси в хода на реформата в образователната система в България, което ги прави трудни за прогнозиране. Те се превръщат в желано състояние, което ангажира всеки представител на образователната институция с поемане на конкретна отговорност за всяка една от дейностите, залегнали в плана.

Планът е разработен на базата на обобщен анализ на силните и слабите страни на училището и установените потребности в сферата на качеството на образователния процес. Предвижда се актуализацията му да се извършва при необходимост или на всеки две години.

Мониторингът по изпълнение на предвидените в плана дейности е приоритет на ръководството на училището с активното участие на обществения съвет като орган за граждански контрол.

12. ФИНАНСОВО ОСИГУРЯВАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА И МЕРКИ

ОУ "Петко Каравелов" работи на делегиран бюджет от 2008 година. Има опит при планирането и разходването на финансовите средства. Изградената система за финансово управление и контрол на публичните средства в образователната институция от 2008 година насам като план от дейности, обхващащ управленски задължения и политики и методи гарантира сигурност при управлението на финансовите средства и включва:

- поставяне на целите и посочване на това какви ресурси се изискват за да бъдат постигнати тези цели;
- работна дейност и практики;
- мерки за контролиране на потенциалния риск.

Част от предвидените процедури в плана предвиждат именно актуализиране на процедурите по СФУК/Система за финансово управление и контрол/, които се нуждаят от обвързването със Стандарта за финансиране по чл. 22, ал. 2, т. 17 от Закона за предучилищното и училищното образование.

Голяма част от предвидените мерки и дейности за постигане на оперативните цели не изискват финансиране. Те са обвързани от активната намеса на човешки фактор чрез осъществяването на меки мерки, политики и дейности.

Дейностите, които предполагат финансови средства се осигуряват от:

1. Делегирания бюджет на училището;
2. Целеви средства от първостепенния разпоредител с бюджета – Кмета на община Асеновград;
3. Собствени средства;

МЕРКИ:

Средствата за СБКО и извънинституционална и вътрешноинституционална квалификация на учителите (извън тази по Национална програма „Квалификация") са включени в единните разходни стандарти. Училищна политика е стремежът за увеличение на приходите да се реализира от кандидатстването по различни проекти. Заплащането на

труда на учителите и служителите в училището ще се извършва съгласно вътрешните правила за работна заплата. Усилията на ръководството във връзка с финансовата обезпеченост са свързани с подобряване на механизмите за контрол, отчетност и отговорност при управлението на финансовите ресурси на ниво училище. Училището гарантира ефективно и прозрачно използване на средствата по национални и европейски програми, което означава усвояване на ресурсите по предназначение, за добре планирани проекти с истинска европейска добавена стойност и по-добро постигане на целите като цяло. Училището оперативно ще управлява ресурсите си въз основа на тази 5-годишна стратегия за развитие (с права, делегирани му от общината в областта на бюджета, човешките ресурси и разпореждането с МТБ).

13. ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

1. Срок за изпълнение на тази стратегия – учебната 2023-2028 година.
2. Стратегията се актуализира в началото на всяка учебна година и в случай на значителни промени в организацията на работа в училището или на нормативните актове за средното образование.
3. Със Стратегията за развитието на училището са запознати всички членове на колектива, учениците, родителите.

Настоящата стратегия отразява вижданията на педагогическия колектив за развитие и усъвършенстване на образователно-възпитателната и другите дейности в ОУ "Петко Каравелов" през следващите 5 години. При определяне на приоритетите, включени в тази стратегия, сме се ръководили от разбирането, че развитието на образователната система има за основна цел формирането на свободна и творческа личност, чиято социална функция е интегриране в обществото и участие в неговото обновяване и промяна. В Стратегията са залегнали съвременни научни постановки и тенденции в развитието на образованието в национален и световен мащаб. С реализиране на набелязаните дейности колективът на училището цели адекватно да отговаря на стратегията за бъдещето на българското образование. Стратегията обхваща периода от 2023 г. до 2028 г., като при необходимост следва да бъде актуализирана всяка година.

Основни средства за конкретизация и реализиране на стратегията са:

Училищни програми, Годишни училищни планове, Организационно управленска структура на училището, Правилник за дейността на училището, Правилник за вътрешния трудов ред и планове на вътрешноинституционални комисии и обединения на училищната общност.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1:

ПРОГРАМА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИОБЩАВАНЕ НА ДЕЦА И УЧЕНИЦИ ОТ ВСИЧКИ ГРУПИ

I. ВЪВЕДЕНИЕ

Приобщаващото образование представлява всеобхватен процес, който включва осигуряване на подкрепа и равни възможности за качествено образование, приемане индивидуалността на всяко дете, разнообразието от потребности на всички деца и включване на ресурси, насочени към създаване на възможности за развитието и участието им във всички аспекти на живота в общността. Постигането на стандарта за приобщаващо образование в ОУ „Петко Каравелов“ изисква осигуряването на диференцирана грижа, педагогически подходи, съобразени с възрастовите особености, превенция на ранното напускане на училище, навременно систематизиране на наличната информация, с цел да се организира и оптимизира учебният процес, съобразно потенциала на учениците.

Училищната програма за равен достъп до образование работи в посока за изграждане на среда за:

- разгръщането на потенциала на всеки ученик за личностно развитие, както и успешна реализация и социализация;
- по-високо качество и по-добър достъп до образование;
- ранна превенция на обучителни затруднения;
- включващо обучение и социално включване на ученици с девиантно поведение;

II. НОРМАТИВНА ОСНОВА НА УЧИЛИЩНАТА ПРОГРАМА

- Закон за предучилищното и училищното образование;
- Наредба за приобщаващото образование;
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства;
- Закон за защита от дискриминации;
- Конвенция за борба срещу дискриминацията в областта на образованието.

Програмата включва редът и начините за оказване на обща и допълнителна подкрепа на всички ученици, които имат необходимост от такива в ОУ ” Петко Каравелов” съобразно техните лични интереси, потребности и нужди.

III. ОСНОВНИ ПРИНЦИПИ И ЦЕЛИ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПРЕДОСТАВЯНЕ НА РАВНИ ВЪЗМОЖНОСТИ И ПРИОБЩАВАНЕ НА УЧЕНИЦИ ОТ УЯЗВИМИ ГРУПИ:

Всяко дете има право на достъп до образование независимо от етническия му произход, наличието на увреждане или икономическото положение на семейството му и това право е залегнало в Конвенцията на ООН за правата на детето.

Процесът на приобщаване се състои в търсене на ресурсите на всяко дете за активното му участие в училищната общност. Според Алианса за приобщаващо образование има девет водещи принципа на приобщаващото образование и те са:

- Човек е ценен независимо от неговите способности или от неговите постижения.
- Всяко човешко същество е способно да чувства и да мисли.
- Всяко човешко същество има правото да общува и да бъде чуто.
- Хората се нуждаят един от друг.
- Истинското образование може да се случи единствено чрез истински взаимоотношения.
- Всички хора се нуждаят от подкрепа и приятелско отношение от хора на своята възраст.
- Прогрес в ученето се постига чрез надграждане на това, което човек може да прави, а не на това, което не може.
- Различията внасят здравина в отношенията в обществото.
- Сътрудничеството е за предпочитане пред конкуренцията.

IV. ПРЕДМЕТ НА ПРОГРАМАТА ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ

Програмата за предоставяне на равни възможности и приобщаване на децата и учениците от уязвими групи включва:

- принципите на приобщаващото образование;
- условията и реда за осигуряване на обща подкрепа за личностно развитие на учениците;
- условията и реда за осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците въз основа на оценката на индивидуалните им потребности и изготвянето на план за подкрепа на ученика от екип за подкрепа на личностното развитие в училището;
- изграждане на позитивен психологически климат в училището;
- структурата, условията и реда за утвърждаване на индивидуалните учебни планове и на индивидуалните учебни програми на ученици със специални образователни

- потребности и на ученици с изявени дарби по чл. 95, ал. 1, т. 1 и 2 от Закона за предучилищното и училищното образование;
- условията и реда за постъпване, организацията и осъществяването на обучението и подкрепата за личностно развитие на учениците със специални образователни потребности.

V. ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ НА ДЕЦАТА И УЧЕНИЦИТЕ

Подкрепата на личностното развитие се осъществява във връзка и в корелация с разработените областни стратегии за подкрепа на личностното развитие, както и въз основа на анализ на необходимостта от обща и допълнителна подкрепа.

5.1. Обща подкрепа

За организиране на подкрепата на личностното развитие в ОУ "Петко Каравелов" гр.Асеновград за координатор е определен педагогическия съветник, който изпълнява функциите с и съобразно Наредба за приобщаващото образование.

Общата подкрепа се осъществява от екип, ръководен от координатора. Общата подкрепа е насочена към развитие на потенциала на всеки ученик и включва различна екипна работа и осигуряване или насочване към занимания по интереси. Кариерното ориентиране на учениците от 7 клас, провеждано от консултант от кариерен център, морални и материални награди също са част от общата подкрепа. Общата подкрепа включва и други дейности, подробно описани в Наредбата за приобщаващото образование.

5.2. Допълнителна подкрепа

Допълнителната подкрепа се осъществява въз основа на направена оценка на индивидуалните способности на определено дете или ученик от в ОУ „Петко Каравелов" – Асеновград. Оценката на способностите се извършва от специално назначен екип от специалисти, съобразно необходимостта на детето и след това се потвърждава от Регионален център за подкрепа на приобщаващото образование.

Учениците, за които може да се поиска оценка на способностите, са от следните уязвими групи:

- деца със специални образователни потребности
- деца с хронични заболявания;
- деца в риск.

Допълнителната подкрепа включва:

- работа с ученик по конкретен случай;
- специализирани средства;
- ресурсно подпомагане.

Допълнителната подкрепа се реализира чрез план за действие за всяко конкретно дете.

Родителите задължително се включват в плана за действие като активни участници в дейностите. Ако Регионалният център препоръча допълнителна подкрепа, но родителите откажат, в ОУ " Петко Каравелов"– Асеновград уведомява отдел „Закрила на детето" към ССП по местоживеене на детето с цел социалните служби да окажат съдействие и ако се налага помощ на родителите за осъзнаване на нуждите на детето.

При необходимост се изработва индивидуална учебна програма по съответните учебни предмети с цел по-лесното възприемане от ученика, а също така се изготвя и индивидуален

учебен план или учебен план за обучение в комбинирана форма на обучение. За ученици с изявени дарби също се изработва индивидуален учебен план.

VI. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ПО ПРОГРАМАТА

Дейности	Срок	Отговорник	Забележка
1.Идентифициране на деца и ученици, които имат необходимост от обща подкрепа	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	психолог, логопед, ресурсни учители	
2.Екипна работа на учителите на даден клас и по учебни предмети	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	класни ръководители, учители по предмети, психолог	
3.Избор на координатор на екипа за подкрепа на личностното развитие	Септември, 2026г.	Директор, заместник-директор	
4.Награждаване на ученици	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	Директор, заместник-директор	по определен повод за поощрение
5.Предоставяне на дейности по интереси в учебното заведение	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	кл. ръководители и преподаватели в начален и прогимназиален етап	
6.Представяне на дейности по интереси по СТЦРЦ, НДД	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	представители на центровете	
7.Кариерно ориентиране и консултиране на учениците	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	класни ръководители,	
8.Идентифициране на ученици със СОП	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	класни ръководители, учители по предмети, психолог, ресурсни уители	
9.Оценка на потребности на ученици със СОП	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	ресурсни учители и координиращ екип към училището	не по-късно от 3 месеца след идентифицирана нуждата

10.Логопедична терапия, рехабилитация и консултации	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	логопед	
11.Психологическа подкрепа, психо-социална рехабилитация и консултации	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	психолог	
12.Превантивни мерки срещу напускане и отпадане от училище	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	Директор, зам.директор, учители, психолог	
13.Стимулиране участието на деца и ученици с изявени дарби в състезания и олимпиади, отбелязване на бележити дати в училищния календар, училищни мероприятия,благотворителни кампании, организирани от училището	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	учители по предмети, класни ръководители	
14.Стимулиране участието на деца и ученици от различни етнически групи в състезания и олимпиади	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	учители по предмети, класни ръководители	
15.Съвместни дейности с МКБППМН	Септември, 2026г. – юни, 2027г.	Директор, районна администрация, ДПС, ЦОП-Асеновград, представители на община Асеновград	

VII. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За изпълнението на Програмата важно значение има сътрудничеството между всички пряко ангажирани институции, неправителствения сектор и др. Всички участници в образователния процес (семейство, детска градина, училище, институции, НПО) трябва да бъдат еднакво отговорни и ангажирани за постигането на поставените цели.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2:

Програма

за

превенция на ранно напускане на училище

Програмата е създадена на основание чл. 263 от Закона за предучилищното и училищното образование и е приета от Педагогическия съвет на проведено заседание с Протокол № 13 от 08.09.2026г. и утвърдена със заповед №

I. ПРЕДМЕТ

Преждевременното напускане на училище е комплексно явление, което оказва сериозно влияние върху индивидуалните съдби на пряко засегнатите и благосъстоянието на техните семейства, върху възможностите за развитие на техните общности и върху цялостното социално-икономическо развитие на една страна в средносрочен и дългосрочен план. Преодоляването на проблема изисква интегрирана политика и ангажираност на всички сектори и институции, свързани с образованието и с личностното и професионалното развитие на децата и младите хора в България.

Приобщаващото образование е процес на осъзнаване, приемане и подкрепа на индивидуалността на всяко дете или ученик и на разнообразието от потребности на всички деца и ученици чрез активиране и включване на ресурси, насочени към премахване на пречките пред ученето и научаването и към създаване на възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността. Приобщаващото образование е гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище най-близо до неговото местоживеене и на правото му на качествено образование; подкрепа за личностно развитие в зависимост от неговите индивидуални потребности с оглед възможността за възникване на затруднения в процеса на ученето и приобщаването и на необходимостта от подходяща подкрепа.

Водещи стратегически документи при изготвяне на училищната програма на ОУ "Петко Каравелов" гр.Асеновград за превенция на ранното напускане на образователната система са:

- Закон за предучилищното и училищното образование; • Наредба за приобщаващото образование.
- Закон за защита от дискриминация;

➢ Национални, областни и общински стратегически мерки за превенция от отпадане; * Постановление №100.08.06.2018 г. за създаване и функциониране на механизъм за съвместна работа на институциите по обхващане, включване и предотвратяване на отпадането от образователната система на деца и ученици в задължителна предучилищна и училищна възраст.

II. ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА:

1. **Обща цел – Създаване на подкрепяща среда за учениците в училище**
2. **Подцели**:

2.1. Изграждане на мотивация за посещение на училище и участие в живота на училищната общност- намаляване на броя на отсъствията по уважителни и неуважителни причини.

2.2. Създаване на положителни нагласи към учебния процес – повишаване на успеха на застрашените ученици.

2.3. Разработване, изпълнение и мониторинг на регионална политика за намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система чрез целенасочено единно въздействие, създаване на комплекс от мерки и сътрудничество на заинтересованите страни.

2.4. Усъвършенстване работата на педагогическите екипи по разработване и изпълнение на свои програми, в резултат на което да намалее броят на децата и учениците в риск от отпадане.

2.5. Увеличаване разнообразието и ефективността на прилаганите от училището мерки и дейности за превенция и намаляване на риска от преждевременно напускане на образователната система чрез подкрепа и публично оповестяване на добри практики и политики.

В изпълнение целите на програмата се очаква с приноса на всички ангажирани институции да бъдат реализирани поставените задачи.

III. ЗАДАЧИ:

1. Повишаване на ефективността от дейността на педагогическия състав за намаляване на отпадането на учениците от училище.

2. Ангажиране на родителите в кариерното ориентиране на тяхното дете – ключов елемент в подхода за превенция на ранното отпадане на децата от училище.

3. Завършване на степен на образование от ученици, застрашени от отпадане в училища.

4. Политики, планове и мерки на училищно ниво, съответстващи на националните и основаващи се на системно наблюдение, анализ, оценка, редовна отчетност и прозрачност, от които да произтичат коригиращи действия, развиване на ресурси и насочване на въздействието съобразно установените потребности.

5.Подобрени резултати от обучението, измерени от НВО и регионални оценявания, и осигурена подходяща образователна подкрепа за развитието на всяко

дете и ученик, включително на ученици от уязвими етнически общности и на ученици със специални образователни потребности; с хронични заболявания и ученици в риск.

6.Повишен обхват в училището чрез насърчаване на записването и редовното посещаване.

7.Постигане на определените цели и очакваните резултати ще бъде наблюдавано и измерено чрез количествени индикатори към всяка конкретна мярка.

8.Събиране на информация за развитието на всеки ученик в т.нар. личен картон или портфолио на ученик-съхранява се от класния ръководите и следва ученика при смяна на учебното заведение.

9.Създаване на комисия за физическо посещение на адрес за обхват (с участието на социален работник, общински служител и представител на министерството на вътрешните работи).

IV. ДЕЙНОСТИ

Дейност	Срок	Отговорник	Забележка
1. Работа на класните ръководители за превенция на ранното напускане на училище:			
1.1. План на класния ръководител и дейности /проведени разговори по темата за превенция на ранното напускане на училище/.	Септември 2026 г.	Класни ръководители	
1.2.Ежедневна работа с електронните дневниците на паралелките, за системна регистрация на отсъствията и оценките на учениците и своевременно уведомяване на родителя чрез електронна платформа Школо.бг	Септември 2026г. -юни 2027г.	Класни ръководители	
1.3. План на наставник на ученика – индивидуален наставник и отчет на дейността му /домашни посещения и разговори с учениците и родителите и др./.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Психолог и класни ръководители	
1.4. Теми за превенция на напускане на училище в плановете на класните ръководители - за всички паралелки, с цел засилване на грижата в училище за учениците в рискови групи.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Класни ръководители	
2. Провеждане на родителски срещи и индивидуални работни срещи с родителите на ученици в рискови групи. Предоставяне информация или необходими документи на родителите по теми, свързани с кариерното развитие на тяхното дете/ученик, с цел превенция на ранно отпадане на децата от	Септември 2026г. -юни 2027г.	Психолог и класни ръководители	

училище. Отразяване на дейността е в електронния дневник.			
3. Индивидуална работа с ученици, застрашени от отпадане и дейности на ръководството на училището съгласно Наредбата за приобщаващо образование на Министъра на образованието и науката от 18.08.2016г../деца в риск, деца с хронични заболявания и деца със специални образователни потребности/	Септември 2026г. -юни 2027г.	Психолог и Училищно ръководство	
4. Планове за работа на педагогическия съветник и психолога в училището във връзка с темата за превенция на ранното напускане на училище/допълнителна работа с ученици с проблемно поведение; осъществяване на консултации на ученици и родители, групови тренинги, посещения в учебни часове, домашни посещения/.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Психолог, психолог	
5. Организиране и координиране на здравословна и безопасна училищна среда, чрез взаимодействие с други институции в училищната система и извън нея, с оглед превенция на отпадането на ученици от училище – Държавна агенция за закрила на детето, Център за работа с деца, Център за обществена допълнителна подкрепа, Дирекция „Социално подпомагане“ и др.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Психолог и Училищно ръководство	
6. Дейности в училище, свързани с обгрижването на учениците – осигуряване на безплатни закуски, плодове обедно хранене, безплатни учебници от 1 до 7 клас, включване в полезни и разнообразни активности и изяви,	Септември 2026г. -юни 2027г.	Училищно ръководство	
6.1. Роля на училищното настоятелство и на родителите – ключов елемент в подхода за превенция на ранното отпадане на децата от училище /съгласно Наредбата за приобщаващото образование от 18.08.2016г.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Училищно настоятелство	
6.2. Използване на ресурсите на извънкласни дейности и ИКТ в образованието, електронно четими учебници и учебни помагала, „дигитална раница“	Септември 2026г. -юни 2027г.	Педагогически екипи, учители по предмети	
6.3.Ролята на кариерното ориентиране на учениците – фактор при работа с деца, застрашени от отпадане, с оглед бъдещата им успешна реализация.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Педагогически екипи	

6.4.Участие на училището в други проекти и програми, свързани с превенция на ранното напускане на училище.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Педагогически екипи	
7.Провеждане на тематичен педагогически съвет за споделяне и а "добри" педагогически практики и обмен на образователни техники.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Училищно ръководство	
8.Осъществена контролна дейност на директора/заместникдиректора, във връзка с дейностите за намаляване на отпадането на учениците от училище.	Септември 2026г. -юни 2027г.	Директор	

V. МЕРКИ И ДЕЙНОСТИ ЗА ПРЕОДОЛЯВАНЕ ОТПАДАНЕТО НА УЧЕНИЦИТЕ:

1. Индивидуална работа от страна на учители, класни ръководители, /психолог със застрашените от отпадане ученици /включително по инициатива на родителите/, с оглед приобщаването им към училищния живот.
2. Дейности по осъществяване на гражданско и здравно образование в часа на класа чрез беседи, срещи, интерактивни подходи и др.
3. Екипна работа на учителите по предмети, класните ръководители и учители ЦОУД по класове.
4. Активизиране на ученическото самоуправление. – избор на ученически съвет и включването му в избор на теми и отбелязване на дати от годишния календар, благотворителни кампании.
5. Включване на учениците в проекти на училището, както за допълнително обучение, така и за подобряване на материалната база чрез лично участие.
6. Регулярно провеждане на родителски срещи по традиционен начин в училище или нетрадиционен в неформална обстановка извън училище по предложение на родителски актив.
7. Посещение на класните ръководители в домовете /при възможност/ или провеждане на разговор на учителите и възпитателите с родителите на учениците, които са застрашени от отпадане.
8. Социализиране на децата от различни етнически групи, приобщаването им към училищния живот, включително с помощта на социални партньори и посредници.
9. Осигуряване условия за ресурсно подпомагане на учениците със СОП.
10. Картотекиране на ученици в риск като превенция за задържането им в училище в Училищен регистър на учениците, застрашени от отпадане.
11. Съвместни дейности с училищното настоятелство за преодоляване на проблема с отпадането на учениците.
12. Своевременно информиране на родителите за отсъствията и успеха на учениците.
13. Уведомяване на кметовете по райони с писма за отпадането на ученици .
14. Социализиране на децата от различни етнически групи, приобщаването им към училищния живот, включително с помощта на социални партньори и посредници.

15. Картотекиране на ученици в риск като превенция за задържането им в училище чрез попълване на Карта за оценка на индивидуални потребности.
16. Предприемане на процедура за издаване на наказателни постановления от кмета на общината за родители, настойници и попечители, които не осигуряват присъствието на децата си в училище.
17. Ежемесечно изпращане на уведомителни писма до дирекция "Социално подпомагане" за учениците, допуснали повече от 5 отсъствия по неуважителни причини.
18. Осигуряване на безплатна закуска за учениците от I-IV клас.
19. Организиране на извънучилищни дейности и извънкласни клубове по интереси, увеличаване на училищните прояви – спортни турнири, празници и др.
20. Осигуряване на постоянен достъп до спортната база на училището.
21. Организиране на "Училище за родители" по проблемите на отговорността за възпитанието и образованието на децата и учениците, индивидуални срещи между родител и учител.
22. Включване на родителските организации за повишаване активността и сътрудничеството с учителите и училищното ръководство.
23. Разчупване на стереотипа на провеждане на родителските срещи, чрез посещения на педагогически съветник. / среща - беседа на различни теми по инициатива на педагогически съветник, родителски актив на всеки клас, учениците, класните ръководители /.
24. Поставяне на ученика в активна позиция по отношения на усвояването на нови знания и практическа приложимост на преподавания материал;
25. Превръщането на училището в приятно и желано място за учениците чрез използване на иновативни педагогични методи и форми за предаване, преподаване и научаване на учебни знания и осигуряване на подходяща интерактивна среда; електронно четими учебници и учебни помагала, използване на т.нар. "дигитална раница"
26. Извършване на ефективна диференцирана работа с учениците с намалена успеваемост;
27. Изработване на индивидуален тематичен план и календарен график за преодоляване на изоставането;
28. Провеждане на анкета с тези ученици за установяване на проблема - отговаря педагогическия съветник;
29. Подготовка на учениците за продължаване на образованието – професионално ориентиране на учениците, завършващи основно образование, съобразно техните интереси и възможности;
30. Осигуряване на професионално консултиране и ориентиране чрез привличане на ЦПО;
31. Привеждане дисциплината на учениците в съответствие с новите обществени реалности.
32. Изграждане на съдържателен и многообразен учебно-възпитателен процес. Осъществяване оптимално ниво на вътрешна мотивация у учениците чрез целенасочена образователно-възпитателна работа, свързана с училищни и извънучилищни мероприятия и дейности;

33. Извънкласни дейности за превенция на поведението при деца с риск от отпадане;
34. Провеждане на дискусии с ученици по предложените от тях теми, засягащи актуален проблем;
35. Възлагане на отговорни индивидуални задачи на учениците, за да се почувстват значими в собствените си очи и в очите на околните, за да се мотивират и успяват.

VI. ГРАЖДАНСКО ОБРАЗОВАНИЕ и работа с родителската общност:

1. Приобщаването им към общочовешките ценности и подготовката им за пълноценен живот в съвременните обществено-икономически условия – кариерно развитие на учениците;
2. Участие на член на родителския актив в Координационния съвет на училището;
3. Организиране на Дарителска кампания; благотворителна дейност или друго;
4. Утвърждаване на превантивна възпитателна работа в училище с акцент всеки свободен учител да отговаря за отстранените от час ученици.

VII. ИЗВЪНКЛАСНИ И ИЗВЪНУЧИЛИЩНИ ДЕЙНОСТИ

1. **Активно участие на УЧЕНИЧЕСКИЯТ СЪВЕТ:**
   - участие при планиране дейността на часа на класа;
   - лекции в час на класа „Деца помагат на деца“;
   - създаване съвместно с класния ръководител условия за личностна изява на всеки ученик;
   - организиране на творчески и спортни дейности с общ интерес;
   - тясно сътрудничество между училището и семейството при превантивната работа с деца, застрашени от негативни влияния (хазарт, секти, наркомания, употреба на алкохол и тютюнопушене.
2. **Спазване на Координационния механизъм за деца в риск.**
   - Включване на местните власти и социалните партньори като равноправни участници в такъв координационен механизъм;
   - Формиране на екипи за разработване на дейностите по превенция от отпадане и залагането им в комплексната ПЛАНИРАЩА И ОТЧЕТНА ДОКУМЕНТАЦИЯ.
   - Провеждане и на редица други дейности, довели в годините до утвърждаването на училището като институция, която работи с грижа за всеки ученик!

ПРИЛОЖЕНИЕ 3:

МЕХАНИЗЪМ

ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ НА ТОРМОЗА ИНАСИЛИЕТО В ИНСТИТУЦИИТЕ НА УЧИЛИЩНОТО И ПРЕДУЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ В ОУ „ПЕТКО КАРАВЕЛОВ“ - АСЕНОВГРАД

ЗА УЧЕБНАТА 2026/2027година

Изменен във връзка със заповед № РД09-5906/28.12.2017 на министъра на образованието и науката

ВЪВЕДЕНИЕ И ЦЕЛ НА НАСТОЯЩИЯ ДОКУМЕНТ

Настоящият училищен механизъм е изработен въз основа на документ, съставен от работна група в Министерството на образованието и науката с участието на представители на Министерството на труда и социалната политика, Агенцията за социално подпомагане, Държавната агенция за закрила на детето, Националната мрежа за децата, Фондация„ Асоциация Анимус", Асоциация "Родители", Сдружение "Дете и пространство" и УНИЦЕФ България. Документът има за цел да очертае рамките на единен механизъм за превенция и интервенция на насилието и тормоза, който да подпомогне институциите в предучилищното и училищното образование в техните усилия за създаване на сигурна образователна среда.

Въвеждането на общ механизъм се налага от разбирането, че реален напредък в справянето е насилието и тормоза може да бъде постигнат само при прилагането на последователна и целенасочена политика, която се споделя и изпълнява от всички участници в образователния процес. Тази политика следва да е част от цялостната съвкупност от политики за развитие на училището. Тя регламентира в дългосрочен планцелите и задачите по отношение на превенцията на насилието, както и разписва конкретни роли, отговорности и процедури за действие при възникнали ситуации на насилие и тормоз. Тези елементи са подробно разгледани в настоящия механизъм.

Механизмът се състои от две основни части, приложения и алгоритъм за прилагането на Механизма. В първата част се разясняват понятията „насилие" и

„тормоз", разликата между тях, видовете поведение, които те включват, както и белезите, по които да бъдат разпознати. Тази част е информативна и с нея трябва да бъдатзапознати всички в училище.

Във втората част на механизма се разглеждат задължителните елементи на цялостна политика за сигурна образователна среда - превенция и интервенции, в случайна насилие и тормоз. Разясняват се още дейностите по превенция и интервенция (реакция), които се осъществяват на равнище училище и на равнище клас, включването на родителите като неизменен участник, както и се очертават основните ресурси, коитоинституциите в системата на предучилищното и училищното образование и съответно Министерство на образованието и науката трябва да осигурят, за да може ефективно дасе предотвратява насилието.

Приложенията към основния документ дават практически насоки за това как да се прави изследване и оценка на актуалната ситуация, как да се осъществяват дейноститена ниво клас, как да се подаде сигнал към други служби или услуги при възникване на по-сериозни ситуации с оглед на причинената вреда и последиците за живота и здраветона децата.

Алгоритъмът разписва конкретни стъпки за реализирането на дейностите по настоящия механизъм.

I. ИЗМЕРЕНИЯ НА НАСИЛИЕТО И ТОРМОЗА В СИСТЕМАТА НА ПРЕДУЧИЛИЩНОТО И УЧИЛИЩНОТО ОБРАЗОВАНИЕ

Какво е насилие?

В България в официална употреба е дефиницията на понятието „насилие", даденав параграф 1, т. 1-5 от допълнителните разпоредби на Правилника за прилагане на Законаза закрила на детето:

„Насилие" над дете е всеки акт на физическо, психическо или сексуално насилие, пренебрегване, търговска или друга експлоатация, водеща до действителна или вероятнавреда върху здравето, живота, развитието или достойнството на детето, което може да се осъществява в семейна, училищна и социална среда.

„Физическо насилие" е причиняване на телесна повреда, включително причиняване на болка или страдание, без разстройство на здравето.

„Психическо насилие" са всички действия, които могат да имат вредно въздействие върху психичното здраве и развитие на детето, като подценяване, подигравателно отношение, заплаха, дискриминация, отхвърляне или други форми на отрицателно отношение, както и неспособността на родителя, настойника, попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури подходяща подкрепяща среда.

„Сексуално насилие" е използването на дете за сексуално задоволяване. Сексуално насилие и злоупотреба над дете според определението на Световна здравна организация е „участието на дете в сексуални действия, които той или тя не разбира напълно и за които не е в състояние да даде информирано съгласие, или за които дететоне е подготвено от гледна точка на развитието си и не може да даде съгласие, или коитоса в нарушение на законите или социалните табута на обществото".

„Пренебрегване" е неуспехът на родителя, настойника и попечителя или на лицето, което полага грижи за детето, да осигури развитието на детето в една от следните области: здраве, образование, емоционално развитие, изхранване, осигуряване на дом ибезопасност, когато е в състояние да го направи.

Насилието може да бъде от възрастен към дете, между деца и от дете къмвъзрастен.

Какво е тормоз?

Тормозът е специфичен вид насилие сред децата и е сред най-неуловимите форми на агресивно поведение и насилие. Но не всеки акт на насилие е тормоз. Тормозът междувръстници е групов феномен. Случаите на тормоз се извършват в групова среда, в присъствието на други връстници и в отсъствието на възрастни. Професор д-р Дан Олвеус определя тормоза като „повтарящи се във времето негативни действия от страна

„повтарящи се във времето негативни действия от страна на един или повече ученици, когато някой умишлено причинява или опитва да причинитравма или дискомфорт на друго дете чрез физически контакт, чрез думи или по друг начин."

Тормозът, независимо от това как се упражнява, е много сериозно, оставящо травматични следи действие, защото тормозеният не може да се защити със собствени усилия. Тормозът не спира от само себе си, без външна намеса.

Ключови в разбирането за тормоза са следите характеристики:

1. злонамерена проява, която има за цел да нарани или унижи дете;
2. извършва се от позиция на силата, като едната страна използвадоминиращата си позиция, за да нарани другата физически или психически, да я унизи или изолира;
3. повтаря се многократно във времето, а не е еднократен и изолиран акт нанасилие.

Проявите на тормоз най-общо могат да бъдат описани като:

Физически тормоз, например, блъскане, щипане, разрушаване, удряне, нанасянена болка, спъване, затваряне в някое помещение;

Психически тормоз, например, подмятане, подиграване, закачане, обиди, омаловажаване, заплахи, изнудване, повреждане на личните вещи, кражба и хвърляне навещи, заплашителни погледи, неприятелско следене; словесни изрази, които имат за целда унижат и оскърбят детето на база раса, пол, религия, сексуалност, увреждане или друго, с което се подчертава различие от останалите. Когато е в група - под формата на изолиране, игнориране, изключване от групови дейности, избягване, одумване и разпространение на злобни слухове, натиск върху другите да не влизат в приятелски отношения с децата, обект на тормоз.

Сексуален тормоз - представлява всяка форма на нежелано словесно, несловесно или физическо поведение със сексуален характер, имащо за цел или водещо до накърняване на достойнството на лицето, и по-специално създаване на смущаваща, враждебна, деградираща (принизяваща), унизителна или обидна обстановка. Включва измислянето на сексуализирани прякори или имена, коментари за външността на някойи подигравки със сексуално значение, неподходящо докосване, бележки и надписи със сексуално съдържание и т.н. до по-екстремни форми на нападане и насилие.

Кибернасилие и Кибертормоз - насилие и тормоз, които се осъществяват в дигитална среда чрез дигитални устройства. Включват създаване и разпространение на обидни, заплашителни и подигравателни визуални материали, снимки и текстови съобщения, които уронват достойнството на детето или го унижават: снимането на дете

с мобилен телефон и свободното разпространяване на снимки или видеозапис без неговосъгласие, кражба на самоличност/профили, обиди, разпространение на слухове в социалните мрежи и др.

Ако дете е въвлечено в рискова ситуация онлайн, това винаги има своите отражения в реалния му живот. Преживяванията за детето могат да бъдат дори по- унизителни, тъй като кибертормозът не може да бъде прекратен веднага и е достъпен домного по-голям кръг хора.

Разлики между тормоз и закачки или игра между децата и учениците

По-голямата част от ситуациите на тормоз могат да бъдат овладени от учителите,а някои - от самите деца. Всяка намеса изисква внимателна преценка на ситуацията и нейната тежест. На първо място важно е да се разграничат случаите, когато не се касае за тормоз, а само за игра или приятелско премерване на силите между децата. За целта е необходимо да се наблюдава поведението на децата, включително и на тези, които самоприсъстват без активно да участват.

Следното би могло да помогне за правилна оценка на ситуацията:

- Ако децата се закачат, бутат или блъскат или си разменят шеги, като при това се смеят, разменят си ролите и позициите и никое от тях няма видимо доминиращоположение, а околните не им обръщат особено внимание, то най-вероятно става дума заигра.
- Ако едно от децата е видимо напрегнато, не се усмихва, опитва се да се махне, ако ролите не се сменят, а другото дете е в постоянно доминираща позиция и товаповедение привлича вниманието на околните, то най-вероятно става дума за тормоз.
- Ако детето/ученикът не се чувстват добре от закачките и подигравките, тогава поведението може да е тормоз.
- Ако детето/ученикът, към когото са отправени подигравките, поиска от другото дете да спре и той или тя не спират да се подиграват, тогава става въпрос за тормоз.
- Ако детето/ученикът, който дразни, продължава да дразни или дразни отново и отново, това е тормоз.
- Ако дразненето е за нещо, което детето/ученикът не може да промени (височина, носене на очила, тегло, способност да чете, атлетически способности и пр.), тогава може да е тормоз.
- Ако има и други хора наоколо, които наблюдават ситуацията и се окуражават или се присъединяват към ситуацията на подигравки, това е тормоз.

- Ако едното дете е по-силно или по-популярно, по-голямо на възраст или по-властно, това може да е тормоз.

Ако се касае просто за приятелска игра, учителят може да се намеси, за да предупреди децата да внимават да не се наранят. Ако обаче наблюдаваното поведение може да бъде определено като тормоз, е необходимо да се предприемат съответните стъпки, описани в механизма.

Физическото насилие и тормоз са формите, които възрастните най-често забелязват и затова често мерките за справяне обикновено са насочени именно към тях.

Психическото насилие и тормоз по-трудно могат да бъдат установени, тъй като не са така видими, а и децата, от своя страна, нямат нагласата да споделят с възрастните за своите преживявания.

Проблемът се задълбочава, когато психическото насилие и тормоз, като обиднитедуми и прякори, социалното изолиране и други се подценяват от възрастните и се считатза нормална част от процеса на социализация и израстване на децата. Ето защо е важно да се обърне внимание още при първите признаци за съществуването на насилие и тормоз.

Признаци, по които може да се разпознаят насилието и тормозът:

Разпознаването на насилие и тормоз включва следните физически и поведенчески признаци:

- различни по вид и цвят натъртвания, включително синини, постоянни иличести червени петна, включително от пръсти, насинени очи, следи от ухапване;
- неправдоподобни или объркани обяснения за травмите, включителноедносрични отговори;
- безпокойство и крайности в поведението - от агресивност до пасивност;
- лоша представа за себе си - децата смятат, че са заслужили насилието;
- прекалена отстъпчивост на детето и оставяне без протест да се правикаквото и да било с него;
- влошаване на здравословното състояние, което включва прилошавания,главоболие, отпадналост;
- влошаване на успеха от обучението и чести отсъствия от училище;
- чести отсъствия от определени часове;
- детето може да стане затворено и изолирано, да не желае да контактува свръстниците си;

- агресивно поведение и/или поведение, насочено към привличане на вниманието, упорито непослушание, самонараняване;
- внезапни избухвания, които са необичайни за възрастта или за нивото на развитие на детето;
- бягане и криене, включително зачестили бягства от училище;
- загуба на доверие, неучастие в общите занимания в училище, ниска самооценка;
- употреба на алкохол, медикаменти, занемаряване (постоянно обличане на едни същи дрехи или отказ да сресва косата си);
- психосоматични симптоми, като болки в стомаха, главоболие, гадене и др., оплаква се, че сънува кошмари и сънят му е нарушен.
- различни прояви на сексуализирано поведение (имитация на сексуален акт, разголване, използване на език, свързан със сексуални действия и т.н., които са нехарактерни за съответната възраст).
- наблюдават се промени в навиците или в използването на интернет и социалните мрежи.

Тормозът между деца спада към насилието над дете и се третира с мерките на Закона за закрила на детето. Според чл. 7, ал. 1 и 2 от Закона за закрила на детето, всякодете има право на закрила от насилие и всеки, на когото стане известно за дете,преживяло насилие, е длъжен да сигнализира органите по закрила.

II. ПОЛИТИКА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ И ИНТЕРВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗ

1. Принципи, ценности, философия

По чл.2, ал. 3 от Закона за предучилищното и училищното образование в училище самостоятелно се разработват и прилагат цялостни политики за:

1.1. подкрепа за личностно развитие на детето и ученика;1.2.изграждане на позитивен организационен климат; 1.3.утвърждаване на позитивна дисциплина; 1.4.развитие на училищната общност.

Превенцията и интервенцията на насилието и тормоза в системата на предучилищното и училищното образование са неизменна част от тези политики. Съобразно потребностите на училището те са част от общите политики за развитие му иосигуряване на сигурна образователна среда.

Политиката за превенция и интервенция на насилието и тормоза се основава на споделени ценности, философия, норми, правила и традиции за участие и взаимодействие на директора, педагогически и непедагогическия персонал, родителите,децата и учениците в изграждането на сигурна среда. Тя се базира на основни принципи и положения, съдържа цели, стратегии, очаквани резултати и отговорности за всички участници в процеса на предучилищното и училищното образование.

Основни **цели** на политиката за **превенция и интервенция на насилието** са:

- Създаване позитивна култура и климат в училището;
- Повишаване осведомеността на всички участници в процеса на училищното образование, че насилието е неприемливо поведение;
- Разработване на система за превенция, която създава условия с цел превантивнаработа с класа и включва децата в образователни дейности, семинари, работилници, които да ги запознават с различните форми на насилие и тормоз, да възпитават уважениеи толерантност към различията, да развиват чувствителност към границите на другия, етика на взаимоотношенията, кое поведение е приемливо и кое - не, как да се реагира нанеприемливо поведение и др.
- Създаване на система за интервенция чрез разработване или разясняване на вече съществуващи правила и процедури във връзка с всяка една проява на насилие и тормоз,вкл. по отношение на идентифициране и сигнализиране;
- Създаване на система за предоставяне на подкрепа за пострадалите и въвлечените в ситуациите на насилие и тормоз;
- Развиване на устойчива система за изграждане на капацитет у всички участници в образователния процес под формата на обучителни дейности, механизми за сътрудничество с други, външни за училището служби, организации или институции, изграждане на ефективна система за дежурства и др.
- Създаване на механизми за проследяване на ефективността от дейностите по превенция и интервенция.

В допълнение на принципите в системата на предучилищното и училищното образование, цитирани в чл. 3, ал. 2 от ЗПУО, политиката за сигурна образователна средаследва се базира и на следните **специфични принципи:**

- Позитивна култура и климат, които приемат различието и разнообразиетои се базират на принципите на приобщаващото образование, дават възможност заразвитие на сигурна среда, в която децата открито споделят и обсъждат теми, свързани с насилието о насърчават взаимоотношения на уважение сред цялата общност;

- Ефективно лидерство;
- Прилагането на цялостен институционален подход;
- Споделено разбиране за насилието и тормоза и последиците;
- Подкрепа и мотивиране на децата и служителите, в т.ч. информиране, обучение, консултиране, супервизия и изграждане на капацитет за справяне е насилието;
- Въвеждане на образователни стратегии и дейности за превенция (вкл. мерки по информиране), които развиват емпатия, уважение и резилианс сред децата, ясно адресират агресивно поведение, изграждат нулева толерантност към всички формина насилие;
- Системност и регулярност при вписване, изясняване и прилагане на меркии последващи действия в случаи на насилие и тормоз;
- Координация и последователни усилия от страна на училището за изграждане на мрежа от взаимовръзки и взаимодействия за изграждане на по-сигурна среда;
- Партньорство с родителите;
- Непрекъсната оценка и проследяване на ефективността на цялостната политика за превенция и интервенция на насилие и тормоз.

Причините за насилието са много и комплексни и училището не би могло да повлияе на всички. Но целта е успешно да се намалят тези фактори, които са свързани със средата в самата институция и които допринасят за проявата на насилие и агресивнимодели на поведение.

За сигурна образователна среда и нулева толерантност към насилие и тормоз са необходими:

- системни усилия за възпитаване у децата на социални умения и нагласи, които не допускат насилие във взаимоотношенията;
- подобряване на физическата среда (с фокус върху стаите, общите помещения за хранене - столовата и бюфета, както и санитарните помещения), която несъдържа предпоставка за изява на агресивното поведение и в същото време създава условия за формирането на класа като общност;
- работа с нагласите към ученето, които намаляват съревнователния елементмежду децата за сметка на екипната работа и споделяне на проблеми в общността на класа, както и проектно-базирано обучение, включително и изнесени дейности, които дават отлични резултати в тази посока;

- последователни стъпки за разбиране на последиците от насилието и тормоза и мерки за подкрепа на децата за справяне с неприемливото поведение, които не наблягат на наказанието.

Цялостната политика се реализира на равнище училище и на равнище клас, като на всяко едно от тези равнища се осъществяват дейности по превенция и интервенция(реакция).

Превенцията на насилие и тормоз включва комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминиране на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилието. Превенцията поставя приоритет върху дейности на равнищеклас, например създаване на правила на отношения в класа, морално възстановяване на щета, тематични дискусии, регулярно провеждани в часа на класа или по друго време. Дискусиите са възможност в класа да се поставят за обсъждане въпроси, които вълнуватили смущават децата, като по този начин се създава пространство за мислене и отработване на агресията чрез говорене, разиграване на ситуации, тяхното обсъждане исъответно осмисляне и развиване на нови умения и модели за ненасилствени отношенияи поведение.

Интервенциите включват отговора на институцията при възникнали ситуации нанасилие и тормоз. Това са последователни действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала вече ситуация на насилие, тормоз и криза и се реализират като отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, въвлечено пряко или косвено в ситуацията, като се прилага принципът на най-добрия интерес на детето.

2. **Разработване** на система от **мерки** за реализиране на **сигурна образователна** среда

2.1. Създаване **на Координационен съвет** с ясни функции и делегирани отговорности, който да отговаря за планиране, проследяване и координиране на усилията за справяне с насилието и тормоза. Съветът се ръководи от заместник-директор и/или друг педагогически специалист, определен от директора, и включва в състава си училищен психолог/педагогически съветник, учители, деца и родители.

2.2. **Оценка** на ситуацията

Оценката и анализирането на ситуацията са от значение за планирането на дейности за изграждане на сигурна образователна среда. Оценката съдържа описание наследното:

- До колко са запознати заинтересованите страни с темата за насилие и тормоз?
- Какви видове и форми на насилие и тормоз има в училището?
- Колко често те се проявяват?

- Къде са местата, на които най-често се случват?
- Кои са участниците?
- Как се е реагирало до момента?
- Какво следва да се предприеме, за да бъде реакцията ефективна?

Оценката се организира от ръководството на училището и се осъществява от координационния съвет в началото на учебната година. За целта могат да се използват редица инструменти, като специални въпросници, дискусии с участие на цялата училищна общност, фокус групи с деца, учители и родители и др.

Резултатите от оценката и наличието на проблем се представят от координационния съвет и се обсъждат на тематичен педагогически съвет, на който участие могат да вземат всички заинтересовани страни. Резултатите могат да се обсъдяти на родителските срещи, и в часовете на класа.

2.3. Изготвяне **на план за превенция** и интервенция на насилието и тормоза Планът за изпълнение се изготвя и реализира от координационния съвет и се утвърждава от директора с продължителност от **една учебна** година, като се актуализирав началото на всяка учебна година. Планът включва описание на всички дейности по превенция и интервенция на ниво училище и ниво клас и е индивидуален.

В плана са очертани срокове и отговорности по изпълнение на дейностите по превенцияи интервенция.

2.4. **Планиране**/актуализиране на дейности по превенция

2.4.1.**Дейности** по превенция на **равнище училище**.

- Създаване/актуализиране на етичен кодекс на училищната общност съгласно ЗПУО. Етичният кодекс на училищната общност включва всички участници в предучилищното и училищното образование.
- Създаване на единни училищни правила, които да станат част отПравилника за дейността на институцията. Този процес е от **две** стъпки:

1) Изработване на **правила** на поведение и ценности от всеки клас/група;

2) Обобщаване на правилата на ниво институция и вписване в Правилника за дейността на училището.

- Внасяне на промени в Правилника за дейността на училището при необходимост.
- Запознаване на цялата училищна общност с определението, проявлението и последиците от насилието и тормоза.

- Подобряване на системата от дежурства с оглед недопускане на насилие итормоз.
- Повишаване квалификацията на педагогическия персонал за работа с програмите, включително реализиране на специализирани обучения за определени категории от работещите в институциите на предучилищното и училищното образование за превенция и справяне с насилието и тормоза.
- Информиране и актуализиране на информацията за наличните ресурси в общността съществуващи услуги и програми за превенция и противодействие на насилието и тормоза в детската градина, училището и центъра за подкрепа на личностното развитие.

2.4.2. Дейностите за превенция на **ниво клас** включват:

- Децата и учителят създават правила за поведение на класа (описано като първа стъпка от създаването на единни училищни правила.

2.4.1. Дейности по превенция на равнище институция.

- Обучителни дейности и работа с класа, в които водеща роля има учителят/класният ръководител. При работата на равнище клас следва да се прилагат всички форми на групова работа, дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделянена опит, като се използват възможностите на учебната програма, вкл. теми от глобалното, гражданското, екологичното, здравното, интеркултурното образование, часа на класа, различни извънкласни и извънучилищни дейности. Целта е да се създаде пространство, в което се говори открито за насилието и тормоза и се работи за формирането у децата на нагласи и социални умения за здравословно и ненасилствено общуване, емпатия, толерантност и уважение към различията, решаване на конфликти идр.

Основните теми могат да бъдат:

1. Правата на децата и отговорностите, които те създават по отношение наоколните.
2. Ценностите - какво са, какви могат да бъдат, как се проявяват вповедението, как се прилагат в ежедневието?
3. Какво представляват насилието и тормозът, разпознаваме ли ги, как можеми на кого да съобщаваме за случаи на насилие и тормоз?
4. Какви са преживяванията на извършителя, последователите, потърпевшия и наблюдателите?
5. Как се чувстваме, когато видим прояви на насилие и тормоз и каквоправим? Какво можем да направим?

- Използване на подхода, ориентиран към децата за работа с връстници, осигуряване на условия за участие на децата и учениците, които да станат естествените помощници при реализирането на дейностите по превенция (ползване на организацията на ученическите съвети, различни инициативи, идващи от децата и др.);
- Провеждане на тематични родителски срещи.

2.5. Дейности по интервенция

2.5.1. Дейности по интервенция на ниво училище.

Дейностите по интервенция на ниво училище задължително се включват в Годишния план за дейността на училището и се приемат на първия педагогически съветза учебната година. Включват:

- **Водене на дневник** със случаи и процедури за управление на информацията

Дневникът със случаи се създава за целите на анализа и планирането на цялостнаполитика за превенция и интервенция на насилието и тормоза. В него се документират единствено *ситуациите, съответстващи на второ и трето ниво* според приетата класификация, при които е необходима и намесата на координационния съвет. В Дневника със случаи се описва следната информация: дата, клас, участници, вид насилиеи ниво, какво е предприето като действие, подпис на служителя.

На базата на **вписаните** ситуации, координационният съвет извършва **анализ и оценка** на риска от продължаване на насилието и тормоза. Координационният съвет е отговорен за анализа и разпознаването на деца и ученици, които участват и се въвличатв ситуации на насилие и тормоз, без значение дали извършват проявите или са пострадали от насилието. От анализа координационният съвет **дава становище заиндивидуална работа** по случай с дете, което се намира в ситуация на риск по смисълана Закона за закрила на детето и Закона за предучилищното и училищното образование,предлага мерки и конкретни интервенции, които могат да бъдат индивидуална, груповаработа и др. *Координационният съвет дава становище и насочва ученика към допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете в риск.*

Дневникът се съхранява при педагогическия съветник

Иницииране на работа по случай, включително насочване на случая къмдруги служби.

При случаи от трето ниво, както и по преценка при случаи от второ ниво, незабавно се уведомява Дирекция „Социално подпомагане" (Отдел „Закрила на детето"03Д) и/или полицията. Уведомените институции започват проверка на сигнала по редана Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертвина насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция: Кой,кога и къде може да подава сигнал за дете в риск?), в който следва да се включи представител на институцията (учител - класен ръководител, училищен психолог, с възложени часове ОПЛР/ПН).

Индивидуалната работа по случай с дете се осъществява интегрирано от мултидисциплинарен екип. При становище от Координационния съвет в училището за иницииране на работа по случай или ако не се свика Координационния съвет, а по Координационен механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие, и за взаимодействие при кризисна интервенция, психологът/педагогическият съветник следва да инициира работа по случай с детето в училището.

*Всеки служител в училището е длъжен при установяване на случай на насилие и тормоз незабавно да уведоми **директора** на институцията.*

2.5.2. **Дейности по интервенция на ниво клас** - отнасят се до всички ситуации на насилие и тормоз според приетата класификация.

- Обсъждане между учениците и учителя, класния ръководител е цел изясняване на възникнал проблем, влиянието върху всички участници и свидетели, последствията, както и възможните решения.
- Съвместни действия между класен ръководител или учител и психолог/педагогически съветник и включване на външни специалисти.

Може да се организират допълнителни занятия е целият клас с подкрепата на психолога. За целта би могъл да се покани и външен за училището специалист.

- Използване на посредник при разрешаване на конфликта.
- Провеждане на тематична родителска среща.

3. Работа с родители

Включването на родителите е важна част от реализирането на цялостната политика и важно условие за нейната ефективност. Съгласно училищните политики родителите се привличат като партньори в дейностите по превенция и интервенция.

Партньорството е родителите за съдействие по превенция на насилието и тормозаможе да се осъществява чрез:

- Провеждане на тематична родителска среща, в която учителите да запознаят родителите с цялостната политика, да им се представят основните моменти в механизма и да се дискутира тяхната готовност да участват.

- Покана към родители, които да се включат, като представят своите професии, хобита, интереси, така че да направят видима връзката между образованието и приложението му в живота.

- Идентифициране на родители, които могат да бъдат посредници за осъществяване на връзка между училището и други организации и институции. Родителското съдействие може да има различни измерения, като:

1. родители - специалисти от областта на помагащите професии (психолози, социални работници, медиатори, лекари) или други професии, които могат да бъдат полезни и с чиято помощ могат да се реализират училищни инициативи с родители, изявили желание да се включат в групи за придружаване на определени групи деца по пътя от дома до училището, и обратно

2. родители, изявили желание да бъдат посредници между училището и родителите или други организации и институции, когато това се налага.

Партньорството с родителите в случаи на интервенция:

Във всички случаи е необходимо родителите на участващите в ситуацията на насилие или тормоз деца да бъдат уведомени за случилото се, както и за предприетите от институцията действия за разрешаване на ситуацията.

Насоки към учителя за разговор с родителите:

- Добре е разговорът да бъде започнат със силните страни на децата и след това да се представи ситуацията. Това ще помогне за свалянето на напрежението още в началото.

- Добре е останалите родители от класа също да бъдат информирани за ситуацията и предприетите действия с цел изясняване на неизвестните и сваляне на напрежението. По този начин се ограничават различни интерпретации и спекулации поради непознаване на ситуацията. Родителите трябва да бъдат информирани, че критиките, обидите и неглижирането на другото дете или деца от тяхна страна са недопустими и само ще задълбочат конфликта.

- Разговорът трябва да бъде проведен на подходящо място, в партньорски взаимоотношения, като се остави отворено пространство за споделяне на техните опасения и гледни точки; от разговора могат да бъдат изведени конкретни договорености, кой какво може да предприеме и какво се очаква като резултат. Конструктивно е учителят да дава конкретни препоръки на родителите какво биха могли да направят и даобсъжда дали това е според възможностите им. По преценка, учителят може да насочи родителите за консултация с училищния психолог, с възложени часове ОПЛР/ПН или сдруги специалисти при необходимост.

Насоки за работа с родители, когато не съдействат:

В случай че родителите отказват да съдействат или по някакъв начин възпрепятстват действията на училището, учителят следва да се обърне към координационния съвет и случая да се обсъди.

4. Ресурсна обезпеченост

4.1. Ръководството на институциите в системата на предучилищното и училищното образование е необходимо да осигурява:

- ежегодно обучение на служителите по теми, свързани с насилието и тормоза;
- обучени специалисти за интервенция в ситуации на тормоз в институцията, а при липса на такива да се обърне към външни за институцията специалисти, които са обучени за интервенция в ситуации на тормоз;
- информация, материали по темата за насилието и тормоза в училището, информация за наличните ресурси в общността и други.

4.2. Министерството на образованието и науката е необходимо да осигурява:

- проучване на необходимостта от повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти в областта на справяне с тормоза в образователните институции;
- обучения чрез включване на тематични области, свързани с насилието и тормоза, в Националната програма за квалификация, посредством оперативни програми и други.

Настоящият документ има характер на задължителен при разработване на цялостни политики и програми, свързани с насилие и тормоз и при справяне в случаи на насилие и тормоз.

Приложения:

Приложение 1: Класификация на формите на насилие и тормоз и предприемане на съответни действия

Приложение 2: Насоки за интервенция

Приложение 3: Кога, кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?

ПРИЛОЖЕНИЕ 1: КЛАСИФИКАЦИЯ НА ФОРМИТЕ НА НАСИЛИЕ И ТОРМОЗИ ПРЕДПРИЕМАНЕ НА СЪОТВЕТНИ ДЕЙСТВИЯ:

ПЪРВО НИВО - НАРУШАВАНЕ НА ПРАВИЛАТА:

1. Форми на **физическо насилие** са например: леко удряне, бутане, щипане, драскане, дърпане на коса, хапане, подритване, замърсяване или разрушаване нанечия собственост.
2. Форми на **психическо насилие** са например: омаловажаване, клюкарене, обиждане, осмиване, засрамване, подвикване, ругаене, клеветене, подигравки, унижение, заплахи, нецензурни/неприлични коментари, измисляне на прякори, изключване от групови или съвместни дейности,фаворизация/предпочитания, базирани на различие, разпространяване на слухове.
3. Форми на **сексуално насилие** са например: показване на неприлични жестове и действия, вербален тормоз със сексуално съдържание,разпространение на истории и изображения със сексуален подтекст. съблазняване от друго дете или възрастен, злоупотреба с власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия.
4. Форми на **кибернасилие** са например: обидни колажи, снимки, видеа, коментари, обаждания и изпращане на обидни съобщения /SMS, MMS/

На *първо ниво* действията се предприемат от класен ръководител или учител заедно с родител, като се осъществява педагогическа работа - индивидуално, за група ученици или за целия клас.

При наличие на щети от материален характер - те се възстановяват.

Ако педагогическата работа не дава резултат и насилственото поведение се повтаря, а последствията са по- сериозни, то тогава следва се да предприемат действия,предписани за ситуации от второ или трето ниво.

Ситуациите от първо ниво *не се регистрират* в Дневника със случаи, защото са първа проява на насилие и не се тълкува като тормоз.

Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.

1. Класният ръководител/учителят подробно се информира заслучилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.

2. Уведомяване на родител от класния ръководител/учителя.

3. Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците от класния ръководител/учителя.

4. Мерки и действия от страна на класен ръководител/учител - намиране на решение, което удовлетворява страните и служи за пример нанаблюдателите.

5. Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.съобщения в социалните мрежи, др., използване на дискриминативни иобидни етикети, използване на език на омраза, кражба на профили.

ВТОРО НИВО - ПОВТАРЯНЕ НА ЕДНИ И СЪЩИ НАРУШЕНИЯ НА ПРАВИЛАТА ИЛИ НАСИЛИЕ С ПО-СЕРИОЗНИ ПОСЛЕДИЦИ - ТОРМОЗ:

- Форми на физически тормоз са например: шамаросване, удряне, стъпкване или късане на дрехи, ритане, обграждане, плюене, отнемане и разрушаване на нечия собственост, дърпане на нечий стол изпод него, дърпане за уши или коса.
- Форми на психически тормоз са например: изнудване, заплашване, несправедливо наказание, забрана за общуване, отхвърляне и манипулация, подигравки,отправени пред целия клас или група, публично унижение, обиди; интригантстване, разпространяване на слухове, публично отхвърляне и игнориране, неприемане, манипулиране и използване.
- Форми на сексуален тормоз са например: сексуално докосване, показване на порнографски материали, показване на интимни части на тялото и сваляне на дрехи, подтикване или принуждаване към сексуални действия, заснемане в сексуални пози.
- Форми на кибертормоз са например:

На *второ ниво* действията се предприемат от класен ръководител/учител заедно спсихолог или педагогически съветник, председател или представител на координационния съвет и задължително участие на родител, като се уведомява директорът.

По преценка се подава сигнал до 03Д и/или полиция.

Координационният съвет прави оценка на риска и може да даде становище за иницииране на работа по случая.

Ситуацията на тормоз *се описва* в Дневника със ситуации от свидетеля на случилото се или класния ръководител/учителя.

Възстановяване на щети при наличие на такива.

1. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.

2. Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие.

Всеки служител, който е станал свидетел на насилието, може да подаде сигнал в следния ред:

1. Учителят/класният ръководител съобщава на Координационния съвет за случая. Прави се оценка на случая и по преценка директорът подава сигнал от името на институцията до ОЗД и/или полицията и се инициира работа по случая.
2. Уведомяване на родител.
3. Мерки и действия - работа на координационния съвет: анализ на ситуациите от регистъра и предприемане на работа по случая.
4. Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия, непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видео, злоупотреба с влогове, блогове, форуми, социални мрежи, заснемане и разпространение без разрешение, унизителни за детето снимки/видео, кражба на профил и използване език на омраза.

Ако присъствието на родител не е в най- добър интерес на детето, например би гонаранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, трябва да се уведоми директорът, който следва да се обърне към отдела за закрила на детето.

ТРЕТО НИВО - СИСТЕМНА ЗЛОУПОТРЕБА, КАКТО И СИТУАЦИИ, В КОИТО СЪЩЕСТВУВА ОПАСНОСТ ЗА ЖИВОТА И ЗДРАВЕТО ЗА КОЙТО И ДА Е ОТ УЧАСТНИЦИТЕ В СИТУАЦИЯТА:

- Форми на **физически тормоз** са например: сбиване, задушаване, събаряне, причиняване на изгаряния и други наранявания, намушкване е остър предмет, провесване от прозорец или високо място, ограничаване на движението, лишаване от храна, излагане на ниски или високи температури и заплашване с оръжие.
- Форми на **психически тормоз** са например: сплашване, изнудване със сериозни заплахи.

На *трето ниво* се уведомява незабавно ОЗД и/или органите на полицията. Действията на ниво институция се предприемат от директора заедно с координационния съвет със задължителното участие на родител и компетентни власти, организации и услуги (центрове за социална работа, здравни центрове. Ситуациите на тормоз от третониво се описват в Дневника със случаи, като по тях се предприема интензивна работа, включваща всички участници; правят се оценки на потребностите и план за действие, както и се инициират процедури в:

1. Прекратяване на ситуацията и успокояване/интервенция към всички участници.

2. Учителят/класният ръководител подробно се информира за случилото се от всички свидетели и участници в ситуацията на насилие. Незабавно се уведомява директорът и се подава сигнал към ОЗД и/или органите на полицията.
3. Уведомяване на родител.
4. Консултации - предприемане на индивидуални разговори с участниците.
5. Мерки и действия от страна на координационния съвет, интензивна работа по случая, информиране и насилствено отнемане на пари и вещи, клетви, които накърняват сериозно достойнството, публично унижение, ограничаване на движението, склоняванеза употреба на психоактивни вещества, включване в антисоциални групи и организации, изолация, групово измъчване на индивид или група и организиране на банди, последиците от които наранят други.

Форми на **сексуален тормоз** са например: съблазняване от друго дете, злоупотребае власт при подстрекаване, изнудване, склоняване и/или принуждаване към сексуални действия, блудство, изнасилване, кръвосмешение.

Форми на **кибертормоз** са например: повторно действие на непоискано заснемане и разпространяване на снимки и видеозаписи, злоупотреба е влогове, блогове, форуми, социални мрежи, профили и лични данни, заснемане без разрешение, заснемане иразпространение на сцени на насилие, разпространение на записи и снимки и видео на детска порнография. закрила на детето, полиция и др.). Ако присъствието на родител нее в най- добър интерес на детето, например би го наранил, застрашил безопасността му или би нарушил училищната процедура, директорът следва да информира отдела за закрила на детето, центъра за социална работа и/или полицията.

При материална щета се съставя Протокол за възстановяване на щетата в съответствие със Закона за закрила на детето, Наредбата за приобщаващото образование, Закона за предучилищното и училищното образование.

Насочване към други служби и/или услуги от страна на директора.

Ако друга организация или услуга е въвлечена в работата с детето или ученика, институцията установява връзка с тези организации или услуги и синхронизира дейностите.

Проследяване изпълнението на предприетите мерки и действия.

ПРИЛОЖЕНИЕ 2

НАСОКИ ЗА ИНТЕРВЕНЦИЯ

1. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз.
2. Подход за възстановяване на щетата.
3. Действия при тежък инцидент или при повторна ситуация нанасилие или тормоз.
4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги вобщността.
5. Действия при насилие на дете/ученик срещу член на екипа наинституцията.
6. Действията при насилие на възрастен срещу дете/ученик.

Намесата и справянето с конкретни ситуации на тормоз и насилие е част от цялостната политика на институцията срещу насилието. Намесата на възрастните следвавнимателно да се обмисли и планира. Тя трябва да бъде последователно прилагана от цялата училищна общност, за да бъде максимално ефективна.

Важно е да не бъдат омаловажавани и първите прояви на влошаване на отношенията между децата, както и поведението, което е неприемливо. Тези ситуации представляват първо ниво от приетата класификация (Приложение 1). Необходимо е ощепри най-малките сигнали и съмнения за тормоз да се предприемат стъпки, за да се предотврати ескалация на насилието и да се изпрати ясно послание, че такова поведение няма да бъде толерирано. Вниманието трябва да бъде насочено както към проявите на физически тормоз, така и към неговите социални и психологически измерения.

1. Прекратяване на ситуация на насилие и тормоз

Задължение на всеки служител на институцията е да се намеси, за да прекрати ситуация на насилие/тормоз, на която е станал свидетел или за която е получил сигнал (от дете, родител или друг служител от училището.

- в случай на физически тормоз децата трябва да бъдат разделени и да се прекрати физическият контакт между тях незабавно; когато има опасност за живота на детето, неговото здраве и физическия интегритет може да се използва разумна физическа сила под формата на избутване, издърпване, задържане на място.
- не трябва веднага да се разпитва за случилото се, да се обсъждат причините за насилието или да се изяснява ситуацията. Това може да се случи на по- късен етап. Важното е учителят ясно да обяви пред всички, че това е насилие и то е недопустимо поведение. В този момент не е добре да се разпитва за подробности и

детето, което е потърпевше, особено в присъствието на детето, което е нанесло насилието/тормоза и на други деца, защото това може да урони неговото достойнство. Фокусът на интервенцията трябва да бъде насочен към децата- свидетели на насилието,към средата, а не към активните участници и потърпевшите в ситуацията на насилие;

- когато става въпрос за първа проява, която не е тежка по отношение на нанесената вреда, може да се приложи подходът за възстановяване на щетата или да се наложи друга предварително съгласувана мярка.

2. Подход за възстановяване на щетата

Подходът за възстановяване на щетата се основава на принципа, че „всяка щета, нанесена на друг, трябва да бъде възстановена“ и включва съответните действия в тази посока. Важно е преди да се прилага подходът да бъде предварително съгласуван с цялата общност, включително и с децата, и да бъде част от политиката на институцията.Възстановяване на щетата е принцип, който предполага, че хората правят грешки. Грешките следва да бъдат поправени, като същевременно не се налагат наказания. Тозипринцип подчертава поемането на отговорност за неприемливо поведение и за позитивно решаване на проблема. Възстановяването на щетите успешно може да се прилага за материални и за нематериални щети. Подходът за възстановяване на щетата изисква време и по-задълбочен разговор с детето, което е извършило насилие, за да му се помогне да разбере какви са последствията от неговата постъпка. Поради тази причина е най-добре този подход да се приложи от учителя/класния ръководител, педагогическия съветник/психолога. Важно е учителят със спокоен и умерен тон, както и с държанието си, да покаже ясно, че проблемът е в начина на поведение, а не в личността на самия ученик, и че се действа с оглед отново да се възстановят ценностите,към които цялото училище се придържа, а не за да бъде наказан:

- като първа стъпка учителят/класният ръководител изслушва детето. Не е желателно детето да се изслушва съвместно е потърпевшето дете;
- ключов момент във възстановяването на щетата е, че учителят/класният ръководител разговаря е детето, а детето само предлага как ще поправи грешката си, с което отново ще се възстанови нарушената ценност. С това негово предложение трябвада се съгласи и детето, което е потърпевш от насилието. Този процес се медиира от ангажирания в случая учител/класен ръководител, педагогическия съветник или психолога;
- след изясняване на ситуацията и постигане на договореност, учителят/класният ръководител за определен период от време проследява поведението на децата и дава обратна връзка. Учителят може да потърси съдействие и от другите учители, които също да наблюдават поведението на децата и да реагират своевременно. Педагогическият съветник или психологът също могат да подпомогнат работата на

учителя като наблюдават детето във взаимоотношенията му е другите деца и дадат насоки за действията и мерките, които учителят да предприеме при необходимост;

- при преценка може да бъде насочено към услуги в общността
(виж т.4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността).

3. Действия при инцидент, криза или при повторна ситуация на насилие или тормоз

При повторна ситуация на насилие или когато има случай на инцидент или кризасе следват предписанията от механизма, описани в Приложение 1.

Класификация на формите на тормоз и предприемане на съответни действия:

- при инциденти и кризи се препоръчва работа в групов формат (например работа е цялата група/класа), като кризисната интервенция е от минимум 45 минути до 1 час и 30 мин. в определени рамки - затворено пространство, в което участниците не допускат нови лица, и др. Предлага се пространство, в което да се вентилират емоциитеот преживяното и да се даде възможност за преработка. Най-подходящо е тази интервенция да бъде извършвана от психолога, с възложени часове ОПЛР/ПН , а при липсата на такъв специалист веднага да се потърси съдействие от Националната мобилнагрупа за психологическа подкрепа, състояща се от кризисни психолози към МОН, мобилна група или специалист от услуга в общността или мобилни кризисни психолози от Държавната агенция за закрила на детето. Честа спонтанна реакция на възрастните езаставането на страната на „жертвата" и наказване на „насилника". Ключово при интервенцията на възрастните е приемането на разбирането, че детето, обект на тормоз,не се нуждае от състрадание, а детето, извършител на тормоз, не се нуждае от наказание,особено което го унижава, а от разбиране и емпатия (съпреживяване), за да може то да развие това чувство към другите.
- работата с деца, които са обект на тормоз, трябва да бъде насочена към формиране на умения за справяне с подобно поведение. Важно е учителят/класният ръководител да поговори с детето, по възможност още същия ден (или веднага след катое разбрал за случая, ако се касае за ситуация, за която е научил случайно) и да разбере какво точно се е случило. Ако е необходимо отделни факти могат допълнително и дискретно да бъдат проучени;
- погрешно е открито и публично пред другите деца да се оказва подкрепа на потърпевшето дете, защото това допълнително ще урони достойнството на детето пред неговите връстници. При този първи разговор е важно да се предложи на детето подкрепа, като се разговаря с него какво точно ще му помогне да се почувства сигурно;
- необходимо е да се подчертае поверителността на разговора, като сеспомене кои ще бъдат уведомени за случилото се;

- детето трябва да почувства доверие и сигурност за споделяне, което е особено важно ако насилието се повтори. Може да му се предложи да поговори с психолога с възложени часове ОПЛР/ПН в институцията;
- не е препоръчително да се прави среща между детето, върху което е упражнено насилието, и детето, което е извършило насилието, с цел да се помирят и да се разберат. Такива срещи могат да доведат до неблагоприятни последствия. При създаване нанеобходимите условия и след съответно обучение на специалистите в детската градина, училището, центъра за подкрепа за личностно развитие, специализираното обслужващозвено може да се реализира медиация с цел възстановяване на емоционалната и моралната щета и взаимовръзките между децата;
- наблюдавайте детето в следващите дни, за да се уверите как се чувства и при необходимост отново разговаряйте с него;
- необходимо е да се работи с наблюдателите не само на нивото на превенцията, но и след ситуация на тормоз;
- не се отстраняват наблюдателите, когато се прекратява или управлява ситуация на тормоз, като всички, които са били там, следва да видят какво се прави съгласно правилата на институцията;
- валидират се правилата и етиката на поведението и се подкрепят тези, които са се намесили в защита ценностите на институцията. На останалите се споделя очакването да направят същото, ако се случи отново;
- насърчават се отговори на насилието с думи, търсене на помощ и съобщаване заслучая;
- при преценка детето може да бъде насочено към услуги в общността.

4. Насочване на детето и неговите родители към програми и услуги в общността **Насочването на детето и неговите родители към консултацияи психологическа работа** следва да се осъществява от психолога, от учителя на групата/класния ръководител. Насочващият трябва да е запознат с услугите в общността и да даде пълна и конкретна информация на родителите за възможните услуги и програми - къде може да се консултират, какво представляват консултациите, какъв е метода на работа и т.н.

Всяка детска градина/училище следва да имат актуална информация за наличнитеуслуги в общността, като центрове за превенция и консултативни кабинети към местнитекомисии за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните, центрове за обществена подкрепа, комплекси за социални услуги, общински съвети по наркотичните вещества, програми, предлагани от неправителствени организации и др. Важно е насочването да се направи конкретно и с грижа, за да могатродителите и детето да се възползват, а не да го приемат като мярка за наказание.

5. Действия при насилие на дете/ученик **срещу член** на екипа **на институцията**

Действието се прекратява незабавно от възрастен, който е в близост до мястото на извършеното насилие.

Оказва се **помощ**, в случай че има пострадал/пострадали.

- Детето трябва да бъде отделено с оглед на възстановяване на сигурността. Отделянето на детето може да бъде временно до успокояването му, осъществява се психологическо консултиране/кризисна интервенция.
- Уведомяват се родителите на детето.
- С детето започват дейности за установяване на причините, изясняване на ситуацията, оценка на проблема. С него задължително разговаря психолог или педагогически съветник. Последният дава становище след оценката на проблема и поведението за целите на вземането на решение за последствията от педагогическия съвет.
- Училището организира провеждане на педагогически съвет за вземане на решение за последващи действия. Обсъждат се възможни действия и се прави план за работа с детето.

6. Действия при насилие на **възрастен срещу дете**/ученик

При насилие на възрастен над дете незабавно се подава сигнал към ОЗД и/или полицията и се свиква Координационния механизъм за дете в риск.

Училището извършва последователни действия - описани в Приложение 3: Кога,кой и къде може да подава сигнал за дете в риск?

С пострадалото дете разговаря психолог, който прави оценка и изготвястановище.

ПРИЛОЖЕНИЕ 3

КОГА, КОЙ И КЪДЕ МОЖЕ ДА ПОДАВА СИГНАЛ ЗА ДЕТЕ В РИСК?

1. Кога се подава сигнал за дете в риск?

2.Кой подава сигнал за дете в риск или в ситуация на насилие итормоз?

3.Къде може да се подава сигнал за дете в риск или в ситуация нанасилие и тормоз?

1.Кога се подава сигнал за дете в риск?

Съгласно Закона за закрила на детето (чл. 7, ал. 1) „Лице, на което стане известно,че дете се нуждае от закрила, е длъжно незабавно да уведоми дирекция „Социално подпомагане", Държавната агенция за закрила на детето или Министерството на вътрешните работи.

Съгласно ал. 2 „Същото задължение има и всяко лице, на което това е станало известно във връзка с упражняваната от него професия или дейност, дори и ако то е обвързано с професионална тайна".

2. Кой подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

При идентифициране на случаи на насилие и тормоз на ученици директорът на институцията следва да бъде незабавно уведомен.

От страна на институцията сигналът се подава от директора.

Всеки член на институцията, който е станал свидетел на ситуация на насилие и тормоз, е длъжен незабавно да уведоми ОЗД и/или полицията.

Съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето (чл. 10, ал. 5) вслучаите, отнасящи се до насилие над дете, се разглеждат и анонимни сигнали.

В случай на подозрение за ситуация на тормоз, всеки служител в институциятаможе да проведе консултация, като се свърже с Националната телефонна линия за деца и разговаря с консултант на телефон: **116 111**, *а в ситуации на кибернасилие и кибертормоз - с Националния център за безопасен интернет на телефон*: **124 123** *или чрез сайта*: www.safenet.bg .

3.Къде може да се подава сигнал за дете в риск от насилие и тормоз?

Към Държавната агенция за закрила на детето функционира Национална телефонна линия за деца 116 111, която работи 24 часа в денонощието. Линията е с национално покритие, достъпна от територията на цялата страна, напълно безплатна за

обаждащите се, независимо дали звънят от стационарен или мобилен телефон. **Националната телефонна линия за деца** предоставя консултиране, информиране и помощ по всякакви въпроси и проблеми, свързани с деца. Към нея при необходимост могат да се обръщат за съдействие и професионалисти. В случаи, касаещи насилие и тормоз в интернет (кибернасилие и кибертормоз), сигнал може да се подава към Националния център за безопасен интернет. Към центъра функционира консултативна линия, отворена в работните дни между 10,00 и 16,00 часа на телефон: 124 123, имейл: helpline@online.bg и чат в сайта: www.safenet.bg. Консултациите на линията са анонимни и на нея могат да се свързват както деца, така и професионалисти и родители.

Сигнал може да бъде подаден и към националния телефон за спешниповиквания:**112.**

Според Координационния механизъм, в случай че сигналът за насилие бъде приетот някой от визираните органи за закрила - получен от дирекция „Социално подпомагане“ (отдел за закрила на детето), Държавната агенция за закрила на детето илиМинистерството на вътрешните работи, съгласно чл. 7 от Закона за закрила на детето той е длъжен да уведоми за това останалите незабавно до 1 час от регистриране на сигнала, включително по телефон и факс. Сигналът се изпраща в дирекция „Социално подпомагане” по настоящия адрес на детето. Съгласно Координационния механизъм въввсеки един отдел „Закрила на детето” при дирекция „Социално подпомагане” началникът на отдела е на разположение, като той определя отговорен социален работник. В отдел „Закрила на детето” определеният отговорен социален работник извършва проверката на сигнала до 24 часа от неговото постъпване.

При проучването на сигнала социалният работник може да потърси съдействие отстрана на детската градина/училището - информация за детето, за взаимоотношенията му с децата, впечатленията на учителите, т.е. информация, с която да бъде направена оценка на случая. При проучването на сигнала и предприемането на действия се изискваработа в екип от страна на различни специалисти, за да се направи точна оценка и да бъдат съгласувани действията на различните специалисти.

В случай че бъде установен риск за детето, трябва да бъдат предприети мерки за закрила и да започне работа по случая. Изготвя се общ план, в който се описватпланираните мерки, като социалният работник е отговорен и следи за изпълнението на плана. Мултидисциплинарният екип на местно равнище следва да си постави единна стратегическа цел, за постигането на която следва да изготви съвместен план за действие с разписани конкретни задачи със срок за изпълнение. Всеки един от посочените по-горе участници в мултидисциплинарния екип набелязва и предлага на останалите от екипа конкретни задачи по случая, които да изпълни съобразно собствените си правомощия ив съответствие с нормативната уредба. Конкретните задачи за изпълнение следва да бъдат зададени така, че да може всеки участник да действа съобразно оперативната си самостоятелност, като изпълнението на конкретните дейности и задачи бъде подкрепено със съдействието на останалите участници и в същото време това да спомогне за крайниярезултат - дългосрочна цел, която трябва да гарантира в най-голяма степен интереса на засегнатото дете.

Ролята на социалния работник е свързана с проучване на семейната среда и предприемане на мерки за закрила. В същото време той има правомощията и ангажимента да консултира родителите, да подпомогне тяхната ангажираност в работата с детето на равнище детска градина/училище. Социалният работник може да консултира семейството, да насочи родителите и детето към подходящи социални услуги и консултации.

Съгласували:

1. Елисавета Костадинова Караянева-Председател на сСтрикі „Подкрепа"

2. Зоя Георгиева Карастоянова-Председател на СБУ

управлението на личните финанси и програмирането, защитата на родината, населението и околната среда.

- Програми за допълнителна и обща подкрепа, за подкрепа на личностното развитие на учениците.

2.5. По отношение на децата и учениците:

В училището се обучават ученици от I до VII клас включително, живеещи в Асеновград, както и 5 и 6-годишни деца в подготвителна група. През учебната 2025/2026г. броят на децата в подготвителната група е 19 деца. Анализът на движението на ученици показва, че децата се преместват основно по семейни причини, смяна на местоживеене или напускане на страната. В училището няма отпаднали ученици.

Средният годишен успех на училището през периода 2025/2026 уч. г. е Много добър – 5,34

Учебна година	Брой ученици	Среден успех	Брой паралелки
2025/2026	**692**	**5,34**	**28**
2024/2025	**693**	**5,22**	**28**
2023/2024	**697**	**5.19**	**28**
2022/2023	**679**	**5,10**	**29**
2021/2022	**687**	**5,10**	**29**
2020/2021	724	5, 10	28
2019/2020	701	5, 24	29
2018/2019	692	4, 82	29
2017/2018	714	4, 62	29
2016/2017	717	4, 93	30

В училището са създадени възможности за включване на учениците в извънкласни дейности - вокална група.

2.6. Педагогически специалисти и непедагогически персонал

През учебната 2025/2026 година щатният персонал в ОУ "Петко Каравелов" е 81, от които 67 педагогически специалисти, в т.ч. директор и 14 непедагогически персонал.

Училището се управлява от Директор. Преподавателите с висше образование са 67, ОКС „Магистър" - 62 и „Бакалавър" – 4, Доктор – 1. Голяма част от учителите повишават квалификацията си в различни квалификационни форми: семинари, обучения, придобиване на квалификационни степени. Към 2025/2026г. носители на различни професионално – квалификационни степени са следният брой педагогически специалисти:

Квалификационна степен	V	IV	III	II	I	Доктор
2025/2026	4	25	16	8	3	1

Без ПКС: 7 педагогически специалисти

Директор: 1

Зам. директор: 2

Главен учител: 2

Старши учители: 50

Учители: 16

Ресурсни учители: 3

Психолог: 1

Логопед: 1

Жени: 59

Мъже: 8

Персонал с професионален опит	брой
До 2 години	6
3-5 години	2
6-10 години	8
11-15 години	12
16-20 години	9
21-25 години	8
26-30 години	8
31-35 години	6
Над 35 години	8
Общо:	**67**

През последната година се увеличава броят на младите учители.

В училището има две синдикални структури, които оказват положително влияние при регулиране на трудовите отношения с директора на училището. Същите участват при разработване на вътрешноучилищните правилници, правила и процедури.

2.7. Материална и учебно-техническа база.

Училището предлага добри условия за обучение, възпитание и труд. Класна стая за децата от предучилищната подготвителна полудневна група – ремонтирана и обновена, обзаведена по стандарт, с налично техническо оборудване, озвучаване и мултимедия. Разполага с два училищни корпуса със светли и слънчеви помещения, ремонтирани и с ново обзавеждане класни стаи и специализиран кабинет за деца със специфични потребности, психологически кабинет, логопедичен кабинет, библиотека и кът за четене. Има две

компютърни зали, които са оборудвани със съвременна техника и интерактивни дисплеи по национални програми, интерактивна дъска, телевизори, лаптопи, принтери, професионална озвучителна техника. Училището има обширен двор със спортна площадка и зеленина. В края на учебната 2025/2026 учебна година се открит STEM-център с два специализирани кабинета. Училището се сдоби и с подвижна сцена закупена със средства от дарения за изява на талантливите ни ученици.

3. SWOT АНАЛИЗ

СИЛНИ СТРАНИ	*СЛАБИ СТРАНИ*
Училище, което работи в унисон с традиции и иновации в учебния процес. Осигурява свободен, неограничен и равен достъп до информацията. Източник на знания, творчество и непрекъснато образование. Място за квалификация и преквалификация педагогическия персонал. Уникално средище за съхраняване на българската идентичност и активен проводник на историята и културата. Инструмент за активно участие на гражданите в обществения живот. Вижда се цялостния облик на училището, като дава оценка за работата на училището и на всички звена и на взаимодействието между тях. Проличава управленската култура на ръководството и възможностите на организацията. Показва резултатите и връзката с целта. Връзка между управленските функции: планиране организиране координиране мотивиране и контрол. Етапна оценка и ежегодна актулизация на стратегията на училището. Високи стандарти на предлаганото образование.	Хаотичност в областта на образователното дело. Отсъствие на консенсус между министерство , училища и общност. Непроведено инспектиране на институцията и атестиране на педагогическите специалисти. Хаотично въвеждане на новите информационни технологии. Липса на комуникация между различните субекти и неангажираност с проблематиката. Отчитат се най-вече негативите, и не се обръща внимание на позитивите. Очаквана съпротива от нежелаещите да участват в новостите и всякаква промяна. Ако няма добри резултати, моделът на управление не е ефективен и ръководството понася критики. Говори се не само на педагогически, но и на управленски език, което изисква и специални познания по мениджмънт. Невъзможност да се поддържат всички необходими сгради за функциониране на учебния процес. /Наредба 24 за физическата среда/.

Добре поддържана и обновена налична материална база от училищен бюджет. Извършен е частичен ремонт на покрива на сградата на начален етап. Изградена е система за вътрешно наблюдение, оценка, обратна връзка и вземане на решения за промяна. Работа по национални програми и проекти. *24 ученици в паралелка от 1 до 4 клас	Няма изграден физкултурен салон за нуждите на над 700 ученици. Недостатъчен брой класни стаи за да обхванат всички ученици от прилежащия район на училището. Един от корпусите е с остаряла ел. инсталация, която не отговаря на съвременните изисквания за енергийна ефективност. Нуждае се от реновиране и модернизация. *26 ученици в паралелка от 1 до 4 клас

ВЪЗМОЖНОСТИ	***ЗАПЛАХИ***
Училището е информационен център за общинска, социална и др. видове информация. Културно средище за своята общност. Предлага и осигурява достъп до информация за всеки ученик. В своята дейност училището разчита на:млади хора желаещи да се реализират и на вече изградени структури, възможни партньорства с различни организации за съвместни дейности и подпомагане. Изява на най-доброто, на тенденциите и перспективите. Дава предимство за изява на учители като мениджъри в класната стая и в междуличностните отношения в паралелката. Кандидатства по проекти и програми за осъвременяване на училището. Училищен правилник с мерки и насоки за обучение и работа в различни ситуации.	Непълна координация и дефиниране на ролята на училищата в партньорствата им с институциите и неправителствения сектор. Настоящото ниво на киберсигурност в училище трябва да се подобри с цел защита на информационните системи, личните данни и дигиталните ресурси. Разходи при форсмажорни обстоятелства. Пренасочване на държавни и/или общински постъпления към други положения. Малко предоставени средства от и за благотворителни финансирания. Незадоволителна обучаемост на учителските кадри при кандидатстване в проекти и програми, което води до недостатъчна степен на усвояване на средствата по различни програми и проекти. Училището може да се превърне в място за решаване на междуличностни проблеми и конфликти, междусъседски проблемни ситуации или пренасяне на външни

Провеждане на план-приема на училището в съответствие с демографските тенденции в период 2020-2030г. Осъвременяване на материалнотехническата база и изграждане на физкултурен салон. Прилагане на иновативни методи и подходи в учебната и възпитателната работа с учащите. Прилагане на принципа "Учене през целия живот". Възможности за изява на талантливи ученици. Високи изисквания към собствената научна и педагогическа подготовка на учителите и ръководството.	конфликти вътре в училището с други деца или учители. Завишени очаквания на родителите относно оценяването на знанията на децата им. Липса на нужен капацитет от тяхна страна за подкрепа и мотивация в учебния процес. Деца, отглеждани от родители, работещи и живеещи продължително време в чужбина. Липса на контрол и ангажимент спрямо децата им. Образованието не е приоритет за някои родители.

4. ПОЕМАНЕ НА ОТГОВОРНОСТ

Нуждата от петгодишната Стратегия за развитие на ОУ "Петко Каравелов", гр. Асеновград за периода 2023-2028 г. е продиктувана от промените в страната ни в образователната политика съгласно Закона за предучилищното и училищното образование и държавните образователни стандарти. Тя е съобразена с националната и регионална политика в сферата на образованието. Нашите приоритети отчитат специфичните особености и традиции на училищната образователна среда и представят нашите виждания за качествено образование образователните принципи и цели, заложени в текстовете на ЗПУО, осигуряване на приобщаване на учениците и задържането им в образователната система, давайки стабилна основа на компетентности, знания и умения за бъдещото им развитие, гражданско самосъзнание и отговорно поведение.

Нашият екип поема отговорност да провежда училищна политика на партньорство в образователния процес, в която водеща роля имат учениците и учителите, директорът и другите педагогически специалисти, както и родителите като заинтересовани страни.

5. МИСИЯ, ВИЗИЯ И КРЕДО НА УЧИЛИЩЕТО

5.1. МИСИЯ

Мисията на училището, съобразена с доклада на ЕК по образование и обособените четири приоритетни стълба:

1. Учене за знание и компетенции („да се учим да учим“);

2. Учене за практическо изпълнение на задачи и за самостоятелно справяне със задължения („да се учим да правим“);

3. Учене, насочено към социални умения – да откриваме другите, да ги разбираме и да работим заедно за общи цели („учене, за да живеем в разбирателство с другите“);

4. Учене, насочено към оцеляване в ситуации на промени, конфликти и кризи („да се учим да бъдем“).

5.2. ВИЗИЯ

ОУ “Петко Каравелов” е съвременно, модерно училище, ефективно работещо за качествено образование чрез иновативни методи на преподаване и споделяне на добри практики. Ще се работи за постигане на качествен процес на образование, възпитание и социализация с помощта на висококвалифицирани педагози, отворени към иновациите, проявяващи толерантност и креативност в общуването, прилагане на творчески подход, съвременно мислене и прилагане стандартите на ЗПУО за придобиване на компетентности в съответствие с потребностите и интересите на учениците.

Училището подкрепя и подпомага усилията на всяко дете да израсне като личност с богата култура, с ярко изразено гражданско съзнание и поведение, с висока нравственост и толерантност към другия чрез творческо преподаване и развитие на индивидуалността и творческите заложби на всяко дете. В подготвителната група се реализират качествени организационни форми за развитие на потенциала на всяко дете чрез обучаващи, игровопознавателни и практически ситуации в контекста на учене чрез игра.

Нашето кредо е:

Умни сме, смели сме, в радост ний растем!

5.3. УЧЕНИЧЕСКИ УНИФОРМИ

След отправено предложение от педагогическите специалисти в училището /на основание чл. 28, ал.1, т. 4 от ЗПУО/, и съвместното обсъждане с Обществен съвет към училището /чл. 269, ал.1, т.2 от ЗПУО/ и Училищно настоятелство към ОУ “Петко Каравелов”, ръководството и Педагогическия съвет взе решение от 2024/2025 учебна година да се въведе задължително ученическо облекло/униформа. През настоящата 2026/2027 учебна година ученическите униформа са задължително ученическо облекло.

Униформата е символ за принадлежността към дадена общност, в случая – училището. Униформата обвързва ученика с неговите задължения като възпитаник на училището. Носенето на училищна униформа утвърждава училищната култура и е част от Институционалните политики за подкрепа на гражданското, здравното, екологичното и интеркултурно образование, насочени към изграждане и поддържане на демократична училищна организационна култура, която насърчава спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности.

Униформата, като символ на училището, се утвърждава във вида и елементите, описани в Правилника за дейността на училището и са приети на Педагогически съвет.
Униформата включва: за момичета и момчета – ТЕНИСКА с къс ръкав в цветове „праскова” и светлосиньо; БЛУЗА с дълъг ръкав в цветове „праскова” и светлосиньо; СУИТШЪРТ с цветове тъмносиньо. Униформите са с логото на училището.

Ученическата униформа е ЗАДЪЛЖИТЕЛНА част от облеклото на учениците от ОУ "Петко Каравелов". В ежедневното си облекло учениците задължително трябва носят поне един елемент от ученическата униформа.

6. ВОДЕЩИ ПРИНЦИПИ

Европейско измерение – училищното развитие е обвързано с основните принципи на Стратегия „Европа 2020".

Законосъобразност – всички цели, приоритети, мерки и конкретни действия съответстват на Конституцията на Република България и на държавните изисквания в областта на образованието, регламентирани чрез съответните нормативни актове.

Иновативност – усвояване и прилагане на иновативни педагогически идеи, подходи и практики с цел повишаване на качеството на процеса на обучение, възпитание и социализация.

Ефективност – качеството на образователната и възпитателната дейност се определя съобразно конкретни резултати и се оптимизира чрез непрекъснат процес на анализ и коригиращи действия.

Отговорност – всеки участник в процеса на обучение, възпитание и социализация носи лична отговорност за своите действия.

Устойчивост – решенията и действията на ръководството и педагогическата колегия имат за цел дълготрайно въздействие върху качеството на процеса на обучение, възпитание и социализация.

Сътрудничество – решенията и дейностите в процеса на обучение, възпитание и социализация се основават на широко сътрудничество както между участниците в него, така и с родителската общност, с държавни институции и неправителствени организации.

7. СТРАТЕГИЧЕСКИ ЦЕЛИ И ПОДЦЕЛИ:

7.1. **Стратегически цели:**

Повишаване авторитета на ОУ "Петко Каравелов", чрез изградена единна и ефективна система за управление, която да осигури високо качество на образованието и превръщането на институцията в търсена и конкурентноспособна.

Стратегическите цели на ОУ "Петко Каравелов" са ориентирани към постиженията на образователните политики в страната ни и тези от ЕС. Отчитат се националните традиции, регионалните тенденции и общински политики на българското образование. Приоритет е необходимостта от ефективно прилагане на информационните и комуникационни технологии, иновации в образованието и изграждането на вътрешна информационно-комуникационна структура и връзките в нея за осъществяване на образователните цели. На преден план се извежда интелектуалното, емоционално, социално, духовно-нравствено и физическо развитие и подкрепа на всеки ученик в съответствие с възрастта, потребностите, способностите и интересите му, залегнали в дейностите по постигане на оперативните цели.

Отчетени са състоянието и потребностите към момента, потребностите на човешките ресурси и нуждата им от подкрепа, както и ролята на училището като обществен фактор в системата на образователните институции в общината и региона.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 1: Повишаване качеството и ефективността на образователния процес чрез личностно-ориентирания подход и стимулиране на развитието, творческите заложби и потенциала на всеки ученик, създаване на учеща среда за осигуряване на щастливо детство за всяко дете.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 2: Повишаване ефективността на управлението на училището.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 3: Привличане на ресурси от общността и външната среда, участия в национални и международни програми и проекти на Европейския съюз и тяхното реализиране.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 4: Осигуряване на съвременна и адекватна на ОВП /образователно възпитателния процес/материална и технологична обезпеченост на училището.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ 5: Изграждане на физкултурен салон в ОУ "Петко Каравелов"

7.2. **Оперативни цели:**

Разработените оперативните цели произтичат от целите и принципите на училищното образование, както и от „областите на наблюдение за изградена система за управление на качеството на образователна институция:

1. УПРАВЛЕНИЕ НА ИНСТИТУЦИЯТА;
2. УПРАВЛЕНИЕ НА СРЕДАТА;
3. УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС;
4. УПРАВЛЕНИЕ НА ПРОЦЕСА НА ВЪЗПИТАНИЕ И СОЦИАЛИЗАЦИЯ ;
5. ПАРТНЬОРСТВО И СЪТРУДНИЧАСТВО НА ЗАИНТЕРЕСОВАНИТЕ СТРАНИ.

Целите и дейностите по тях трябва да бъдат разгледани от ръководството на училището

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 1:

Разработване и утвърждаване на единна и непротиворечива система за ефективно управление на институцията.

Дейност 1. *Изграждане на Система за осигуряване качество на образованието:*

1.1. Изготвяне на анализ на образователната реформа в страната в контекста на европейските политики и стратегически цели за превръщането на образованието като национален приоритет и намиране мястото на образователната институция в контекста на промените. Квалификация на ръководния персонал по проблемите, свързани с образователната реформа и адаптирането на училищните политики към новите образователни цели.

1.2. Създаване на вътрешни училищни документи за изпълнение дейностите по стратегическите и оперативни цели, свързани с качеството на образованието в ОУ„Петко Каравелов". Актуализация на вътрешните нормативни актове спрямо промените в нормативната база на национално ниво.

1.3. Изграждане на училищна Система за качество.

1.3.1. Разработване на общи и специфични училищни стандарти за качество, свързани с управлението на институцията, повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти, система за контрол на качеството, подобряване на училищната среда, възпитание на учениците и училищно партньорство.

1.3.2. Адаптиране на политики за постигането на образователните цели спрямо ЗПУО и стандартите.

1.3.3. Разработване на училищни учебни планове за всяка паралелка – всяка година, съгласно изискванията на Стандарта за учебния план, приемането им с решение

на педагогическия съвет, съгласуване с обществения съвет към училището при условията и по реда на чл. 269, ал. 2 и 3 от Закона за предучилищното и училищното образование се утвърждава от директора на училището.

1.3.4. Разработване на годишна училищна програма за целодневна организация на учебния ден в съответствие със стратегията и спецификата на училището.

1.3.5. Изграждане на училищни екипи за:

- подкрепа за личностно развитие на детето и ученика;
- изграждане на позитивен организационен климат;
- утвърждаване на позитивна дисциплина;
- развитие на училищната общност

1.3.6. Предефиниране на политики, приоритети и ценности.

1.3.6.1. Ясно дефиниране на системата от индикатори за контрол и инспектиране на образователната институция.

1.3.6.2. Запознаване със Стандарта за инспектиране и изготвяне на вътрешна система за ефективен мониторинг и контрол.

ЕФЕКТИВЕН = РЕЗУЛТАТЕН, А НЕ ФИКТИВЕН

Дейност 2: *Инвестиции в образованието или финансови ресурси*

Дейности по показатели:

2.1. Създаване на условия за участие в национални, европейски и други международни програми и проекти. Разработване на училищни проекти:

2.1.1. Изграждане на училищни екипи за разработване на проекти.

2.1.2. Провеждане на обучение на екипите по разработване, управление и мониторинг на проекти.

2.2. Осигуряване на законосъобразно, икономически целесъобразно и прозрачно управление на училищния бюджета.

2.2.1. Адаптиране на Системите за финансово управление и контрол в образователната институция спрямо Стандарта за финансиране към ЗПУО:

Разработване на

- Счетоводна политика на образователната институция.
- Процедура по разделянето на отговорностите по вземане на решение, осъществяване на контрол и изпълнение
- Процедура по осигуряването на пълно, вярно, точно и своевременно осчетоводяване на всички операции
- Система за двоен подпис
- Инструкция за вътрешния контрол във връзка с поемането на задължения и извършване на разход.
- Инструкция за предварителния контрол във връзка със завеждането и изписването на краткотрайни и дълготрайни активи
- Работна инструкция за контрол върху общинската собственост.

2.2.2. Разработване на бюджета съобразно действащата нормативна уредба.

2.2.3 Осигуряване на прозрачност и публично отчитане на средствата от бюджета и извън бюджетните приходи.

2.2.4 Разработване на процедури по постъпване и разходване на извънбюджетни средства от дарения, спонсорство, наеми, проекти и др.

2.3. Наличие на приходи на училището.

2.3.1. Осигуряване на инвестиции в образователната институция и тяхното законосъобразно, целесъобразно и икономично използване.

2.3.2. Привличане на алтернативни източници за финансиране от работа по проекти и програми, дарения, наеми, спонсорство и др.

2.4. Ефективно използване, подобряване и обогатяване на МТБ на училището.

Включване на учениците в естетизирането и поддръжката на МТБ , съобразно целите на ОВП и собствените им вкусове и предпочитания

Дейност 3: *Квалификационна дейност*

3.1. Планиране, реализиране и документиране на квалификационната дейност за педагогическите специалисти на вътрешно училищно ниво;

3.1.1. Запознаване на педагогическите специалисти с Наредбата за статута и професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти и Глава XI от Закона –„Учители, директори и други педагогически специалисти“ и повишаването на тяхната квалификация в Раздел три от същата глава.

3.1.2. Проучване на нагласите и потребностите от квалификация на персонала в училище и провеждане на ефективни обучения с доказан резултат съобразно придобитите нови компетентности.

3.1.3. Изработване на План за квалификация, съобразен с изискването педагогическите специалисти да повишават квалификацията си с не по-малко от 48 академични часа за всеки период на атестиране и не по-малко от 16 академични часа годишно за всеки;

3.1.4. Насочване повишаването на квалификацията на конкретния педагогически специалист към напредъка на децата и учениците, както и към подобряване на образователните им резултати.

3.1.5. Създаване на стимули за мотивация за повишаване квалификацията на кадрите чрез учене през целия живот.

3.1.6. Мултиплициране и практическо приложение на добрия педагогически опит, получен по време на квалификационната дейност.

3.2. Планиране, реализиране и документиране на квалификационна дейност за педагогическия персонал, проведена от други институции

3.2.1. Изграждане на система за външна квалификация.

3.2.2. Повишаване на квалификацията на педагогическите специалисти от специализирани обслужващи звена, от висши училища и научни организации.

3.3. Споделяне на ефективни практики.

3.3.1. Изграждане на механизъм за популяризиране на добрия педагогически опит.

3.3.2. Споделяне на резултатите от обученията и мултиплициране на добрия педагогически опит чрез различни форми на изява:

- Дни на отворени врати, събирания на Педагогическите екипи по ключови компетентности и др.
- Осигуряване на условия за популяризиране на добрия педагогически опит /клубове, техника, постери и др. – по направления – хуманитарно, природонаучно, технологично, изкуства и спорт /

3.3.3. Споделяне на добрите педагогически практики и взаимните посещения на часовете на учителите и възпитателите – всеки учител и възпитател да представи поне един урок (самоподготовка, занимание по интереси) пред своите колеги в STEM центъра.

3.3.4. Повишаване резултатите на учениците по български език, литература и подобряване четивната грамотност и презентационни умения на учениците

Дейност 4: *Нормативно осигуряване*

4.1. Осигуряване на достъп до законовата и подзаконовата нормативна уредба за осъществяване дейността на училището;

4.1.1. Изграждане на вътрешна система за движение на информацията и документите в образователната институция /справка СФУК/

- Инструкция за вътрешна комуникация и Правилник за документооборота;

4.1.2. Запознаване на педагогическия екип със Стандарта за физическата среда и информационното и библиотечното осигуряване и Стандарта за информация и документите.

4.2. Осигуряване на достъп до учебната документация по изучаваните учебни дисциплини;

4.2.1. Осигуряване на резервни комплекти от учебници и учебни помагала в училищната библиотека;

4.2.2. Поетапна актуализация на библиотечните единици.

4.3. Състояние на училищната документация.

4.3.1. Осъществяване на текущ контрол по изрядно водене на училищната документация съгласно Стандарта за информация и документите;

4.3.2. Съхраняване и архивиране на училищната документация съгласно изискванията на Стандарта за информация и документите.

4.4. Поддържане състоянието на библиотечната информация съгласно изискванията на Стандарта за физическата среда, информационното и библиотечно обслужване. Изграден бе и кът за четене.

4.4.1. Набавяне на справочна и художествена българска литература;

4.4.2. Справочна и художествена англоезична литература;

4.4.3. Философска и психологическа литература

4.4.4. Методическа литература и др.

4.4.5. Провеждане на инвентаризация съгласно сроковете в нормативната уредба.

Дейност 5: *Училищен персонал*

5.1. Разработване на правила и/или процедури при назначаване и съкращаване на персонала

5.1.1. Вътрешни указания за осъществяване на подбор при назначаване на персонал, за сключване и прекратяване на трудови договори.

5.1.2. Инструкция за вътрешна комуникация;

5.2. Създаване на механизъм за откритост и прозрачност при вземане на управленски решения;

5.2.1. Правилник за вземане на управленски решения.

5.2.2. Политика на сътрудничество със заинтересованите лица при вземане на управленски решения, свързани с развитието на образователната институция.

5.3. Създаване на правила за делегиране на права;

5.3.1. Разработване на процедура по разделянето на отговорностите по вземане на решение, осъществяване на контрол и изпълнение.

5.3.2. Процедури по разрешение, одобрение, оторизация и разделяне на отговорностите.

5.4. Изработване на критерии за оценка труда на учителите и служителите;

5.4.1. Изработване на критерии за поощряване на педагогическите специалисти с морални и материални награди за високи постижения в предучилищното и училищното образование.

5.4.2. Адаптирани критерии за диференцирано заплащане труда на педагогическите и непедагогически специалисти съгласно стандарта за финансиране.

5.4.3. Адаптиране на вътрешните правила за работната заплата спрямо стандарта за финансиране.

5.5. Осигуряване на капацитет за оценка на състоянието на качеството на предлаганото образование;

5.5.1. Изграждане на комисия за управление на качеството на образованието като помощен, консултативен и постоянен работен орган към директора на училището за оказване на подкрепа при управление на качеството в институцията

5.5.2. Регламентиране на задължения, правомощия, състав и време за заседания на комисията в правилника за устройството и дейността на образователната институция.

5.6. Разработване на политика за насърчаване и ресурсно подпомагане на извънкласни дейности.

5.6.1. Вътрешни политики за допълнителна подкрепа и ресурсно подпомагане.

5.6.2. Регламентиране съвместната дейност на ръководството, класните ръководители и екипите за подкрепа на личностното развитие.

5.6.3. Изграждане на система за менторство на новоназначени педагогически специалисти и условия за приемственост при заместване.

5.7. Създаване на правила за качество на административното обслужване.

5.7.1.Антикорупционна програма;

5.7.2.Работна инструкция за регистриране и разглеждане на сигнали за корупция.

5.8. Усъвършенстване системата за квалификационната дейност на учителите; обвързване на кариерното развитие със системата за диференцирано заплащане и други стимули за повишаване на мотивацията на педагогическите кадри за професионално усъвършенстване и тяхната активност в развитието на иновативни практики;

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 2:

Изграждане на училищен механизъм за адаптиране на ученика към училищната средата.

Дейност 1. *Институционална среда*

1. Разработване на мерки за адаптиране на ученика към училищната среда

1.1. Запознаване със Стандарта за физическата среда, информационното и библиотечно обслужване;

1.2. Изграждане на система за охрана и сигурност с видеонаблюдение и жива охрана.

1.2.1. Изграждане на механизъм с мерки и дейности за адаптиране на училищната среда към ученика и условията в различните форми на обучение, сътрудничество на училището с външни партньори и осигуряване на условия за интерактивно учене.

1.2.2. Актуализация на Оценката на риска на физическата среда от Службите по трудова медицина и изпълнение на конкретните предписания спрямо Стандарта за физическата среда, информационното и библиотечно обслужване;

1.2.3. Изграждане на ГУТ и училищна Комисия по безопасност и здраве и уреждане в правилник правата и задълженията им за предотвратяване на рисковете;

1.3. Регламентиране условията за записване и промяна на формите на обучение за конкретната учебна година съгласно Стандарта за организация на дейностите чл. 31, ал. 3 и чл. 12, ал. 2 на ЗПУО.

1.4. Създаване на възможности за включване на ученика в различни училищни общности в зависимост от неговите интереси и потребности;

1.5. Осигуряване на условия за неформално и информално учене.

1.6. Осигуряване на алтернативни форми на обучение (Комбинирана, дистанционна форма на обучение)

1.7. Осигуряване на условия за интерактивно учене.

1.7.1. Създадени възможности за приложение на ИКТ в образователния процес по всички учебни предмети;

1.7.2. Разработване от страна на педагогическите специалисти на свои модели на интерактивни добри педагогически практики;

1.7.3. Осъществяване на контрол по планирането на материала по учебните предмети и разработване на различни образователни материали (вкл. интерактивни методи на преподаване);

1.7.4. Създаване условия за гъвкаво прилагане, изменяне и адаптиране методите на преподаване от страна на учителите с оглед постигането на

по-добри резултати от ученето; и/или използване на електронно четими учебници;

1.7.5. Създаване условия за използване на интерактивни техники за окуражаване на учениците да правят връзки и да участват активно в учебния процес.

1.8. Създаване на условия за приемственост между различните класове и ПГ.

Дейност 2: *Изграждане на училището като социално място*

2.1. Създаване условия за *интегриране на ученици* със СОП;

2.2. Запознаване със Стандарт за приобщаващото образование и Изготвяне на програма за осигуряване на равен достъп до образование;

2.3. Предприемане на мерки за *социализиране на ученици*, за които българският език не е

майчин;

- Програма за превенция на ранното напускане от училище.
- Участие в различни форми на сътрудничество с неправителствени организации, регионалните управления по образование, органите за закрила на детето и др.

2.4. Изграждане на правила за разрешаване на възникнали *конфликти;* МЕХАНИЗЪМ ЗА ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ на тормоза и насилието в ОУ "Петко Каравелов", Асеновград **/ПРИЛОЖЕНИЕ 3/**

- Изграждане на механизъм за превенцията и разрешаването на конфликти и търсене на подкрепа и партньорство в и извън общността
- Създаване на правила в училищните общности за решаване на конфликти в дух на сътрудничество с цел постигане на бързи и обосновани резултати посредством използването на доказани стратегии за решаване на конфликти.
- Изграждане на училищна комисия за превенция на тормоза и насилието.

2.5. Реализиране на дейности за превенция и разрешаване на конфликти;

2.5.1. Съвместна работа на педагогическия съветник с класните ръководители по изпълнение на Програмата за превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и на координираните усилия на всички участници в образователния процес.

2.5.2. Осигуряване на практически опит в интеркултурното сътрудничество за учащи се и преподаватели.

3. Изграждане на вътрешна информационна система за разпространяване на информация, свързана с дейността на училището;

3.1. Интернет страница на училището;

3.2. Електронен дневник;

3.3. Електронни портфолиа на учители;

3.4. Електронни портфолиа на класове;

4. Осигуряване на начини и средства за разпространяване на информацията:

4.2. Провеждане на ефективна медийна политика;

4.3. Поддържане интернет страница на училището;

4.4. Поддържане на фейсбук-групата на училището;

4.5. Активно включване на учениците в поддържането на сайта и ФБ-групата на училището;

5. Поддържане на училищния сайт с актуална информация.

6. Утвърждаване положителния облик на училището в общността и чувството за принадлежност към него от всеки възпитаник.

7. Защита на личностното достойнство на учениците и учителите в синхрон с демократичните процеси в обществото.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 3:

Управление на образователния процес чрез внедряване на ефективна система за обучение и учене, ориентирана към мислене.

Дейност 1: *Учебна дейност*

1.1. Разработване и въвеждане на модел за подготовка и планиране на уроците, включващ:

1.1.1 Разработване и утвърждаване на тематичен план на учебния материал, съобразен с ДОС и учебния план на училището. Предварително планиране целите на урока. Тяхното ясно формулиране и правилно обосноваване

1.1.2. Съобразяване на урочното планиране с учебната програма и с резултатите от входяща, изходяща диагностика и текущото оценяване и го променя гъвкаво при необходимост

1.1.3. Гъвкаво променяне на годишното и урочното планиране при необходимост

1.1.4. Предвиждане на мерки за диференциран и индивидуализиран подход с нуждаещи се от подкрепа ученици в урочните планове.

1.1.5. Разпределяне на съотношението на уроците за нови знания към тези за затвърдяване съгласно изискванията на ДОС за общообразователната подготовка и ДОС за оценяване.

1.1.6. Адаптиране на урочните планове за различните паралелки спрямо равнището на подготовка и различните потребности на учениците.

1.1.7. Предварителна подготовка на учебни материали за урока.

1.1.8. Включване на учениците в предварителната подготовка на урока със задачи за проучване, с презентации, с информационни съобщения и др.

1.2. Изграждане на ясна и методически обоснована структура на урока:

1.2.1. Включване на значителна част от учениците в отделните структурни елементи на урока и събуждане на интереса им и на потребност от аргументирана позиция и защитата й.

1.2.2. Откроряване на структурни елементи, които са предпочитани и очаквани от учениците.

1.2.3. Целесъобразно управляване на урочното време и постигане на баланс между отделните структурни елементи.

1.2.4. Осъвременяване и актуализиране на учебното съдържание от страна на учителя.

1.3. Планиране и използване на ИКТ в урока

1.3.1. Разработване и въвеждане на система за квалификация на учителите във връзка с ефективното използване съвременни информационни и комуникационни технологии в обучението.

1.3.2. Самостоятелно разработване на мултимедийни и електронни уроци.

1.3.3. Осигуряване на обучения за методически насоки за работата с интерактивно съдържание в мултимедийна и електронна среда.

1.3.4. Интерактивен подход на обучение, създаване условия за формиране на умения за правилно, трайно, самостоятелно и съзнателно усвояване на учебния материал.

Дейност 2: Оценяване и самооценяване

2.1. Използване на разнообразни форми за проверка и оценка на ученици.

2.1.1. Запознаване и спазване на ДОС за оценяване на резултатите от обучението на учениците. Разясняване на педагогическите специалисти на целите и подходите за тълкуване на резултатите: нормативен, критериален, смесен, както и функциите на оценяването – диагностична, прогностична, констатираща, информативна, мотивационна, селективна.

2.1.2. Осигуряване на обучение за учителите, свързано с методи на оценяване на учениците, тестово изпитване, формиране на оценка, използване на разнообразни форми на проверка и оценка:

2.1.3. Прилагане на разнообразие от форми за проверка и оценка на постиженията на учениците (формални, неформални, вътрешни, външни форми на оценяване, самооценяване и взаимно оценяване).

2.1.4. Осигуряване на възможности за валидиране на компетентности, придобити чрез неформално обучение и информално учене.

2.2. Изготвяне на критерии за оценяване, известни на учениците

2.2.1. Разработване и утвърждаване на училищни „стандарти“ /училищни добри практики/ за оценяване по отделни предмети и запознаване на учениците с тях.

2.2.2. Провеждане на ежегодни информационни кампании в началото на учебната година с ученици и родители за запознаване с критериите за оценяване.

2.2.3. Прилагане на еднаква система и единни изисквания за оценяване при различни учители по един предмет.

2.2.4. Изготвяне на график за датите за тестовете и класните работи предварителното му оповестяване на учениците и на родителите. Наличие на доказателства, чрез които това може да бъде доказано.

2.3. Изграждане на система за визуализиране на резултатите от НВО на училищно равнище във вид, който е удобен за анализи и обработка с цел разработване на политики за подобряване на резултатите.

2.3.1. Генериране на данни в системата: средните резултати на училището от националното външно оценяване, средните резултати за областта, средните резултати за страната, представяне на средните резултати на учениците по пол и за език, на който най-често се говори в семейството.

2.3.2. Публично оповестяване на данните.

2.4. Разработване на вътрешни нормативни актове, които да гарантират ритмичност на оценяването.

2.4.1. Осъществяване на перманентен контрол за ритмичност на оценяването.

2.4.2. Установяване на входното равнище на учениците по учебните предмети или модули, които са изучавали през предходната година в задължителните учебни часове.

2.4.3. Установяване на дефицитите от входното равнище и предприемане на мерки за преодоляването им.

2.4.4. Провеждане на текущо изпитване за установяване на изходното равнище на учениците преди оформянето на годишната оценка по учебните предмети, по които не се провежда класна работа и не се провежда външно оценяване.

2.5. Изграждане на умения у учениците за самооценяване чрез използване на адекватни критерии и показатели.

2.5.1. Аргументирано устно и писмено оценяване

2.5.2. Подпомагане на учениците да преценяват и да се самооценяват, за да знаят какво трябва да развият у себе си.

2.5.3. Разяснение пред учениците на методиката за групови изпитвания.

Дейност 3: *Изграждане на позитивни взаимоотношения ученик-учител; ученик-ученик*

3.1. Изграждане на взаимоотношения на партньорство между учителите и учениците.

3.1.1. Изграждане на политики за подкрепа за личностно развитие на детето и ученика между институциите в системата на предучилищното и училищно образование:

- Подкрепа за личностно развитие на детето и ученика;

- Изграждане на позитивен организационен климат;
- Утвърждаване на позитивна дисциплина;
- Развитие на училищната общност.

3.1.2. Превенция на обучителните трудности и ранно отстраняване на риска от тях. Тези мерки се прилагат към всички ученици в обща класна стая по ред, определен в държавния образователен стандарт за приобщаващото образование.

3.2. Изграждане на умения за работа в екип в паралелката

3.2.1. Създаване на условия за проектно учене;

3.2.2. Използване на интерактивни методи на обучение с доказан ефект върху изграждане умения за работа в екип.

3.3. Установяване от учителя на позитивна атмосфера в паралелките

3.3.1. Планиране и реализация на дейности по:

- осигуряване на обучение и възпитание в здравословна, безопасна и сигурна среда; зачитане на учениците като активни участници в образователния процес;
- получаване на информация относно обучението, възпитанието, правата и задълженията на учениците;
- осигуряване на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на учениците;
- осигуряване на индивидуално консултиране по проблеми, свързани с тяхното поведение и взаимоотношенията с връстници, родители и учители;
- осигуряване на условия за участие в проектни дейности за формиране на знания, учения и нагласи за здравословен начин на живот;
- екологично възпитание чрез проектни дейности, хепънинги, състезания и др.

3.3.2. Обсъждане на въпроси, засягащи училищния живот и училищната общност, в т.ч. училищния учебен план чрез формите на ученическо самоуправление.

3.3.3. Подпомагане на учениците за получаване на съдействие от училището и от органите на местното самоуправление при изразяване на тяхното мнение по въпроси, които пряко ги засягат, както и при участие в живота на общността

3.3.4. Поощряване с морални и материални награди при показани високи постижения в областта на науката, изкуството и спорта.

3.3.5. Участие в ритуализация на училищния живот чрез предложения и дейности, свързани с училищните традиции и изграждане на новата визия на училището

3.3.6. Развиване на система за извънкласни и извънучилищни дейности, които спомагат за по-добрата организация на свободното време и са насочени към развитие на творческия потенциал на учениците и децата от ПГ, като възможности за увеличаване на привлекателността на училището.

Дейност 4: *Повишаване резултатите от обучението*

4.1. Подготовка на учениците за успешно полагане на изпитите от НВО.

4.2. Организиране на допълнително обучение по време на лятната ваканция при условия и по ред, определени със заповед на директора на училището за ученици с

обучителни трудности. При необходимост допълнителното обучение може да продължи и през следващата учебна година.

4.3. Консултиране на учениците, полагащи поправителен изпит и изготвяне на програми за допълнителна работа по учебни предмети или модули.

4.4. Преустановяване на индивидуалната учебна програма и продължаване на обучението по общата при постигане изискванията на учебната програма за ученици със СОП, които са постигнали изискванията на учебната програма по учебен предмет от училищния учебен план.

4.5. Изготвяне на програма за превенция на ранното отпадане от училище по различни причини. / **ПРИЛОЖЕНИЕ 1**/

4.6. Изготвяне на програма за равни възможности /**ПРИЛОЖЕНИЕ 2**/

Дейност 5: *Надграждане на знания и умения*

5.1. Организиране от училището на състезания, конкурси и др. в различни области

5.2. Планиране и реализация на дейности, мотивиращи учениците за усвояване на допълнителни знания и умения.

5.3. Подготовка за участие на ученици в състезания, олимпиади, конкурси и др.

5.4. Изграждане на екипи за работа по проекти

5.5. Осигуряване на кариерно ориентиране на учениците, интегрирано в ОВП.

5.6. Повишаване постиженията на изоставащите ученици е акцент при работата с ученици в социално неравностойно положение.

5.7. Пълноценно използване на часовете за консултации за групова индивидуална работа с напреднали и изоставащи ученици;

5.8. Поставяне на ученика в активна позиция в ОВП, критичност по отношение на придобитите знания и акцентиране върху способностите за самостоятелно учене и приложение на придобитите знания.

Дейност 6: *Постигане на високи педагогически постижения*

6.1. Изграждане на система за мотивация на учителите, директорите и другите педагогически специалисти за повишаване квалификацията и за кариерно развитие.

- Планиране, координирането, управлението и контролът на дейностите за повишаване квалификацията на педагогическите специалисти на училищно ниво.
- Създаване на условия за повишаване на квалификацията – вкл. финансови.
- за придобиване на следдипломна квалификация;

6.2. Мотивиране на учители за подготвяне на ученици-призьори на състезания, олимпиади и др.

6.3. Регламентиране на допълнително заплащане във вътрешните правила за работната заплата за положен допълнителен труд.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 4: **Изграждане на училищни политики за възпитание и социализация на учениците.**

Дейност 1: *Реализация на политики и мерки, свързани с възпитанието и социализацията на децата.*

1.1. Разработване на план за възпитателната дейност в партньорство с представителите на ученическото самоуправление и родителите

1.2. Разработване на система от специални мерки за възпитание, привличане, задържане и развитие на учениците в училището за осигуряване на интелектуалното, емоционалното, социалното, духовно-нравственото и физическото им развитие в съответствие с техните потребности, способности и интереси.

1.3. Изграждане на училище без агресия, осигуряващо подкрепяща среда, индивидуално консултиране по възрастови проблеми.

1.4. Създаване на система за поощрения и награди на ученици и учители за активно включване в извънкласните и извънучилищни дейности.

1.5. Създаване и функциониране на различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност. Разработване на планове по направления за усвояване на ключовите компетентности.

1.6. Назначаване на педагогически съветник и/или психолог в училище и организация на работата им за активна подкрепа на възпитателната дейност.

1.7. Популяризиране на добри практики с цел приобщаване и участие на ученици в извънкласни и извънучилищни прояви.

1.8. Разработване и реализиране план на Дейност на УКБППМН /Училищна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните/.

1.9. Изготвяне на системен периодичен анализ на резултатите от дейността на комисията;

1.10. Предприемане на мерки за подобряване на резултатите.

Дейност 2: *Инициативи по основни направления на възпитателната дейност*

2.1. Планиране и реализация на дейности за преодоляване на агресията в училище.

- На ниво паралелки;
- Чрез формите на ученическото самоуправление;
- Чрез проекти и програми;
- Чрез съдействие от компетентни органи. Чрез партньорство с институции

2.1.1. Кариерно ориентиране и консултиране;

2.1.2. Превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционни и ресоциализираща работа с деца и ученици;

2.1.3. Педагогическа и психологическа подкрепа. Чрез осигуряване на обща подкрепа:

- екипна работа между учителите и другите педагогически специалисти;
- кариерно ориентиране на учениците;
- занимания по интереси;

- библиотечно-информационно обслужване;
- грижа за здравето;
- дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение;

Чрез осигуряване на допълнителна подкрепа.

2.2. Създаване на подкрепяща среда за деца и ученици, склонни към насилие и агресия;

2.3. Ранно откриване на ученици с асоциално поведение и предприемане на съответните мерки за работа с тях и семействата им;

2.4. Провеждане на професионално подготвени анкети за констатиране социалния статус на учениците.

2.5. Индивидуално консултиране на ученици по проблеми свързани с тяхното поведение, с взаимоотношенията с връстници, родители, учители или с психичното, личностното и интелектуалното им развитие;

2.6. Реализиране на дейности за формиране на знания и умения за здравословен начин на живот;

- Здравни беседи;
- Дискусии с представители на здравни организации;
- Обучения;
- Състезания.

2.7. Реализиране на дейности за екологичното възпитание на учениците срещи с лесовъди, състезания на открито; посещения в близки местности др;

2.8. Реализиране на дейности за възпитание в национални и общочовешки ценности.

2.8.1.Патриотичен календар на класа;

2.8.2. Ученически инициативи за изразяване почит към националните герои и вековната ни история – разписани инициативи за всеки празник, вкл. творби на учениците и възможности за публикуването освен в училищните, и в местни и национални медии;

2.9. Ритуализация на училищния живот.

- Патронен празник;
- Химн;
- Символи и ритуали;

2.10. Организиране на форуми за изява на талантливи деца от ПГ и ученици.

ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ 5: **Партньорство и сътрудничество разработване и утвърждаване на система от специални мерки за училищно партньорство, създаваща социална ангажираност и отговорности на педагогическите специалисти при работа с родители, ученици и обществеост.**

ОБЛАСТ: УЧИЛИЩНО ПАРТНЬОРСТВО

Дейност 1: *Партньорство между преките участници в училищното образование*

1. Изграждане на механизъм за партньорство между преките участници в училищното образование.

1.1. Създадени условия за подкрепа на млади учители – Система за наставничество или менторство.

1.2.Включване на учителите в управлението на промените в училището. Разширяване на работата на професионалната учебна общност.

1.3. Изграждане на комисии за включване на учителите в управлението на промените в училището и оказване на доверие при взимането на управленски решения с дългосрочен ефект.

2. Разработване и утвърждаване на система от специални мерки за училищно партньорство, създаваща социална ангажираност и отговорности на педагогическите специалисти при работа с родители, ученици и общественост.

2.1. Планиране на дейности и форми на сътрудничество за осигуряване на позитивен организационен климат, ефективна комуникация и отношения на загриженост между всички участници в процеса на образование

2.2. Планиране и реализиране на мерки и подходи, гарантиращи изслушване на детето и ученика, осъзнаване на причините за проблемното му поведение и предоставяне на възможност за усвояване на добри поведенчески модели спрямо себе си и останалите.

2.3. Изграждане на механизъм за ефективно партньорство на училищното ръководство с педагогическия екип за усвояване на ключовите компетентности, Родителския клуб, училищното настоятелство и екипа на ученическото самоуправление

2.3.1. Формиране на нагласи у родителите за партньорство и сътрудничество чрез организиране на родителски срещи и тематични инициативи на паралелките.

2.3.2. Реализиране на дейности за удовлетворяване на родителите по конкретни въпроси - проучвания чрез анкети, интервюта и др.

Планиране и реализация на дейности за активно участие на родителите в организираните от училището извънкласни дейности като Коледни конкурс / коледен базар;Училищни празници; Училищни изложби; Форуми за превенция на агресията и насилието; Дарения за деца в тежко социално;

2.4. Провеждане на разяснителна кампания сред родителите на общи родителски срещи за механизма за осигурен достъп до учебната документация, техните права и задължения спрямо ЗПУО и Стандартите.

2.5. Създаване на функциониращо Училищно настоятелство.

2.6. Дейност на Училищното настоятелство .

Дейност 2: *Външно партньорство*

2.1. Взаимодействие с институциите в системата на образованието, териториалните органи на изпълнителната власт, органите за местното управление:

2.1.1 Партньорство с висши училища при продължаващата квалификация на учителите .

2.1.2 Партньорство с други училища в областта и страната при организирането на различни състезания.

2.1.3 Партньорство с органите на местно самоуправление при подготовката, реализирането и управлението на национални и международни програми и проекти, подпомагащи дейности в областта на образованието.

2.2. Взаимодействие с Агенцията за закрила на детето и структурите на полицията.

2.3. Взаимодействие с местната общественост.

2.4. Сътрудничество със социалните партньори при разработване на концепции, вътрешнонормативни документи, предложения, мнения, становища за и по политически проекти, съвместни проекти, модернизиране на материалната база на институцията.

2.5. Представяне стратегията за развитието на училището пред родителската общност.

2.6. Удовлетвореност на училищните партньори по конкретни въпроси-проучвания.

2.7. Партньорско сътрудничество с училища в България и чужбина.

8. ИНДИКАТОРИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО ИЗГРАЖДАНЕ СИСТЕМАТА ЗА КАЧЕСТВО

1. Индикатори:

1.1. Утвърден план за изпълнение на стратегическите цели.

1.2. Актуализирани вътрешни правилници.

1.3. Разработен и утвърден училищен стандарт за качество на училището.

1.4. Разработени актуални вътрешни нормативни актове.

1.5. Разработени и утвърдени училищни учебни планове – по паралелки.

1.6. Изградени училищни екипи за: подкрепа за личностно развитие на детето и ученика; изграждане на позитивен организационен климат; утвърждаване на позитивна дисциплина; развитие на училищната общност.

1.7. Изградени училищни екипи за разработване на проекти.

1.8. Проведени обучения на екипите по разработване, управление и мониторинг на проекти.

1.9. Разработени и актуализирани вътрешни нормативни актове и мониторинг по СФУК/Системата за финансово управление и контрол/.

1.10. Наличие на електронен дневник, училищен сайт, страница с актуална информация.

1.11. Разработен и актуализиран бюджет спрямо Стандарта за финансиране на институциите и Стандарта за управление на качеството. Публикувани на сайта на училището:

- Бюджет на училището;
- Отчети по тримесечия, полугодия и календарна година; Процедура за възлагане на обществена поръчка.
- Обществени поръчки на училището /хранене, ремонти, доставки и др.

1.12. Разработени процедури по постъпване и разходване на извънбюджетните средства.

1.13. Относителен дял (%) приходи от наеми, проекти, спонсорства дарения спрямо общия бюджет.

1.14. Брой договори за привличане на алтернативни източници за финансиране.

1.15. Относителен дял (%) на педагогическите кадри, участвали през календарната година в продължаваща квалификация.

1.16. Относителен дял (%) на педагогическите кадри, участвали през календарната година в 16 учебни часа вътрешна квалификация.

1.17. Относителен дял (%) на педагогическите кадри, участвали през календарната година в дългосрочни обучения над 60 учебни часа по видове образователни институции.

1.18. Публикуване на интернет страницата на училището на вътрешна система за управление на качеството.

1.19. Изградена вътрешна система за движение на информацията и документите в образователната институция.

1.20. Обогатен библиотечен фонд.

1.21. Наличие на училищен архив.

1.22. Актуализиран правилник за архивиране на документите.

1.23. Изработена номенклатура на делата съгласно изискванията на Държавен архив чрез анкети, интервюта и др.

1.24. Набавена справочна и художествена българска литература; справочна и художествена англоезична литература; философска психологическа литература; методическа литература и др. Проведена инвентаризация съгласно сроковете в нормативната уредба.

1.25. Утвърдени вътрешни правила и процедури за назначаване и съкращаване на персонал.

1.26. Утвърден механизъм за откритост и прозрачност при вземане на управленски решения.

1.27. Утвърдени правила за делегиране на права.

1.28. Утвърдени критерии за оценка труда на учителите и служителите.

1.29. Изградени: Система за охрана и сигурност; Механизъм с мерки и дейности за адаптиране на ученика към училищната среда; Актуализирана оценка на риск; Система за измерване на телесната температура.

1.30. Създадени възможности за включване на ученика в различни училищни общности – клубове, участие в проект и др.

1.31. Осигурени алтернативни форми на обучение.

1.32. Осигурени условия за интерактивно учене.

1.33. Наличие на достъпни източници: Научна литература за подготовка на педагогическите специалисти; Методически помагала на електронен и хартиен носител; Интернет платформа за справочна литература.

1.34. Кабинети и стаи с интерактивна образователна среда.

1.35. Брой проверки за педагогически контрол, свързан с интерактивния образователен процес.

1.36. Утвърдени мерки за социализиране на ученици, за които българският език не е майчин;

1.37. Изградени правила за разрешаване на възникнали конфликти;

1.38. Наличие на начини и средства за разпространяване на информация, свързана с дейността на училището;

1.39. Изграждане на вътрешна информационна система за разпространяване на информация, свързана с дейността на училището;

1.40. Електронен дневник - Shkolo.bg; НЕИСПУО;

1.41. Брой електронни портфолиа на учители;

2. Брой електронни портфолиа на класове.

2.1. Брой обсъдени, планирани и реализирани съвместни уроци - предварително определени и операционализирани цели на урока според особеностите на учебния материал, мястото на урока в системата от уроци по темата, нивото на подготовка на класа, потребностите на учениците

2.2. Брой проведена входяща, изходяща диагностика и анализирани резултати.

2.3. Има механизъм за промяна на годишното и урочното планиране съобразно потребностите на учениците.

2.4. Брой проведени учебни часове извън класната стая.

2.5. Брой разработени материали за диференцирано обучение според равнището на справяне на учениците.

2.6. Брой подготвени разнообразни учебни материали за урока, съответстващи на различните стилове на учене на учениците.

2.7. Брой извършени взаимни наблюдения на уроци, брой попълнени карти за наблюдение на урока.

2.8. Брой уроци, в които учениците са включени в предварителната подготовка на урока.

2.9. Брой проведени тиймбилдинг обучения за изграждане на умения за работа в екип.

2.10. Относителен дял (в %) на учениците, успешно положили изпитите от НВО към общия брой ученици съответно в IV и VII.

2.11. Относителен дял (в %) на учениците на поправителен изпит към общия брой ученици.

2.12. Относителен дял (в %) на повтарящите ученици към общия брой ученици

2.13. Относителен дял (в процент) на успешно завършилите (и получили документ) ученици със СОП.

2.14. Относителен дял (в %) на отпадналите по различни причини от обучение ученици към броя на учениците за учебната година.

2.15. Намаляване броя на отсъствията на учениците и контрол на посещаемостта.

2.16. Процент 5- и 6-годишни включени в предучилищното възпитание и подготовка.

2.17. Брой на учениците – второгодници.

2.18. Брой проведени инициативи с включване на родители.

2.19. Брой на реализирани дейности, мотивиращи учениците за усвояване на допълнителни знания и умения.

2.20. Резултати от участието на ученици в състезания, олимпиади, конкурси и др.

2.21. Брой изградени екипи за работа по проекти.

2.22. Относителен дял на учителите с придобита следдипломна квалификация спрямо броя на заявилите такава.

2.23. Брой учители, подготвили ученици-призьори на състезания, олимпиади и др.

2.24. Утвърден план на възпитателната дейност в партньорство с представителите на ученическото самоуправление и родителите.

2.25. Утвърдена система за възпитание, привличане, задържане и развитие на учениците в училището.

2.26. Утвърдена система за поощрения и награди на ученици и учители за активно включване в извънкласните и извънучилищни дейности.

2.27. Наличие на функциониращи различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност.

2.28. Наличие на педагогически съветници и /или психолози в училище и организация на работата им за активна подкрепа на възпитателната дейност.

2.29. Брой споделени добри практики с цел приобщаване и участие на ученици в извънкласни и извънучилищни прояви.

Изготвен план и аналитичен отчет на УКБППМН /Училищна комисия за борба срещу противообществените прояви на малолетните и непълнолетните/

3. Брой срещи с институции: с Агенцията за закрила на детето, структурите на полицията, представители на с местната общественост, социални партньори.

3.1. Предприети мерки за отстраняване на противообществените прояви.

3.2. Брой проведени анкети, брой срещи и разговори с доказан ефект.

3.3. Брой разговори, наблюдения и проучвания.

3.4. Брой проведени здравни беседи; дискусии с представители на здравни организации; обучения; състезания в училището.

3.5. Брой реализирани дейности с екологична насоченост.

3.6. Брой реализирани дейности за възпитание на национални и общочовешки ценности.

3.7. Утвърден механизъм и система за партньорство. Система за наставничество.

3.8. Брой проведени родителски срещи в училището с отделните паралелки.

3.9. Съвместно разработени и утвърдени Вътрешни правила за работната заплата, училищни критерии за диференциране труда на учителя и др.

3.10. Проведени заседания на педагогическия съвет с присъствието на представители на родителската общност. Брой взети съвместни решения;

3.11. Брой съгласувани и утвърдени училищни нормативни актове.

3.12. Брой изготвени анкети за проучвания.

9.КРИТЕТИИ И ПОКАЗАТЕЛИ ЗА ИЗМЕРВАНЕ НА РЕЗУЛТАТИТЕ:

Област: Управление на институцията

Критерий 1: Система за осигуряване качество на образованието *Показатели:*

1.1. Наличие на училищна програма за повишаване качеството на образованието;

1.2. Наличие на вътрешноучилищни критерии за установяване качеството на образованието;

1.3. Създадена вътрешна система за осигуряване качеството на образованието;

1.4. Създаден механизъм за мониторинг и контрол на образованието;

1.5. Създаден механизъм за ранно предупреждение;

1.6. Изготвен доклад от проведена самооценка с изводи и мерки за осигуряване на по-високо качество за образованието.

1.7. Развитие на компютърните умения на училищната общност

1.8. *Индикатори:*

- брой документи;
- брой проведени срещи;
- заповед за утвърждаване;

Критерий 2: Инвестиции в образованието или финансови ресурси

Показатели:

2.1. Участие в национални, европейски и други международни програми и проекти. Разработване на училищни проекти;

2.2. Законосъобразно, икономически целесъобразно и прозрачно управление на бюджета;

2.3. Наличие на приходи на училището;

Критерий 3: Квалификационна дейност

Показатели:

3.1. Реализиране на квалификационната дейност за педагогическия персонал на вътрешноучилищно ниво;

3.2. Реализиране на квалификационна дейност за педагогическия персонал, проведена от други институции;

3.3. Споделяне на ефективни практики;

3.4. Повишаване квалификацията, знанията и уменията на учителите и другите педагогически специалисти за работа с ученици със СОП и специфични поведенчески прояви.

Критерий 4: Нормативно осигуряване

Показатели:

4.1. Осигурен достъп до законовата и подзаконовата нормативна уредба за осъществяване дейността на училището;

4.2. Осигурен достъп до учебната документация по изучаваните учебни дисциплини;

4.3. Състояние на училищната документация.

Критерий 5: Училищен персонал

Показатели:

5.1. Наличие на правила и/или процедури при назначаване и съкращаване на персонала;

5.2. Откритост и прозрачност при вземане на управленски решения;

5.3. Делегиране на права;

5.4. Критерии за оценка труда на учителите;

5.5. Наличие на капацитет за оценка на състоянието на качеството на предлаганото образование;

5.6. Наличие на политика за насърчаване и ресурсно подпомагане на извънкласни дейности;

5.7. Качество на административното обслужване.

Област: Училищна среда

Критерий 1: Индивидуална среда на ученика

Показатели:

1.1. Наличие на мерки за адаптиране на ученика към училищната среда;

1.2. Създадени възможности за включване на ученика в различни училищни общности в зависимост от неговите интереси и потребности;

1.3. Осигурени условия за интерактивно учене;

1.4. Участие в проекти и инициативи за подобряване реализирането на обучителната дейност в дигиталната среда;

1.5. Усвоени знания и умения за учене в електронна среда на учениците от начален етап на основно образование;

1.6. Реализиране на участие на талантливи деца и ученици в регионални, национални и международни прояви, участия в конкурси от Национален календар за изяви по интереси на децата и учениците;

1.7. Реализиране на годишни планове за обща подкрепа.

Критерий 2: Училището като социално място

Показатели:

2.1. Създадени условия за интегриране на ученици със СОП;

2.2. Предприети мерки за социализиране на ученици, за които българският език не е майчин;

2.3. Наличие на правила за разрешаване на възникнали конфликти;

2.4. Дейности за превенция и разрешаване на конфликти;

2.5. Наличие на начини и средства за разпространяване на информация, свързана с дейността на училището;

2.6. Наличие на училищен сайт с актуална информация.

Критерий 3: Материално-техническа база

Показатели:

3.1. Осигурена достъпна архитектурна среда;

3.2. Наличие на ефективен пропускателен режим, ориентири за ученици, родители и други външни лица;

3.3. Относителен брой (в %) на класните стаи, поддържани и оборудвани с спрямо общия брой на класните стаи;

3.4. Наличие на съвременно оборудвани кабинети;

3.5. Осигуреност с материали и консумативи;

3.6. Достъпни за всички ученици и по всяко време на учебния ден библиотека и интернет;

3.7. Функционално място на ученика в класната стая/кабинета – наличие на регламентирани отговорности за реда и чистотата на работното място и спазването им. Опазване на интериора и екстериора на училището;

3.8. Функционално място на учителя – осигурен постоянен достъп до интернет и до актуална научна и педагогическа литература.

3.9. Участие в национални проекти за подобряване на училищната база;

Област: Информационни ресурси

- Информационна система за движение на информацията;
- Осигуреност на училището с интернет;
- Наличие и качество на компютърна техника;

Критерий 1: Учебна дейност

Показатели:

1.1. Подготовка и планиране на уроците;

1.2. Структура на урока – ясна за учениците, установена от проведен педагогически контрол;

1.3. Планиране и използване на ИКТ в урока;

1.4. Утвърждаване на добри практики за здравословни условия на труд при работа в епидемична обстановка и превенция на заболеваемостта;

1.5. Внедряване на нови технологии в образователния процес

1.6. Развитие на информационнометодическа среда в училището като елемент от електронната му среда;

1.7. Приложение на обучителни материали, достъпни във виртуална среда;

1.8. Изграждане и поддържане на училищна електронна библиотека за учениците и учителите;

Критерий 2: Оценяване и самооценяване

Показатели:

2.1. Използване на разнообразни форми за проверка и оценка на ученици;

2.2. Критерии за оценяване – известни на учениците;

2.3. Обсег на използването на ИКТ при оценяването по учебни предмети от професионална подготовка;

2.4. Ритмичност на оценяването според Наредба 11 от 01.09.2016г.;

2.5 Изградени умения у учениците за самооценяване ;

Критерий 3: Взаимоотношения ученик-учител; ученик-ученик

Показатели:

3.1. Изградени взаимоотношения на партньорство между учителите и учениците ;

3.2. Умения за работа в екип в паралелката;

3.3. Установена от учителя позитивна атмосфера в паралелките;

Критерий 4: Резултати от обучението

Показатели:

4.1. Относителен дял (в %) на учениците, успешно положили изпитите от НВО към общия брой ученици съответно в IV, VII клас;

4.2. Относителен дял (в %) на учениците на поправителен изпит към общия брой ученици;

4.3. Относителен дял(в процент) на успешно завършилите (и получили документ) ученици със СОП;

4.4. Относителен дял (в %) на отпадналите по различни причини от обучение ученици към броя на учениците за учебната година ;

Критерий 5: Надграждане на знания и умения

Показатели:

5.1. Организирани от училището състезания, конкурси и др.;

5.2. Планиране и реализация на дейности, мотивиращи учениците за усвояване на допълнителни знания и умения;

5.3. Резултати от участието на ученици в състезания, олимпиади, конкурси и др.;

5.4. Изградени екипи за работа по проекти;

Критерий 6: Педагогически постижения

Показатели:

6.1. Относителен дял на учителите с придобита следдипломна квалификация спрямо броя на заявилите такава;

6.2. Брой учители, подготвили ученици - призьори на състезания, олимпиади и др.;

Област: Възпитателна дейност

Критерий 1: Организация на възпитателната дейност

Показатели:

1.1. Планиране на възпитателната дейност в партньорство с представителите на ученическото самоуправление и родителите

1.2. Създадена система за поощрения и награди на ученици и учители за активно включване в извънкласните и извънучилищни дейности

1.3. Създадени и функциониращи различни форми на извънкласна и извънучилищна дейност

1.4. Наличие на педагогически съветници и психолози в училище и организация на работата им за активна подкрепа на възпитателната дейност

1.5. Популяризиране на добри практики с цел приобщаване и участие на ученици в извънкласни и извънучилищни прояви

1.6. Дейност на УКБППМН

Критерий 2: Дейности по основни направления на възпитателната дейност

Показатели:

2.1. Планиране и реализация на дейности за преодоляване на агресията в училище

2.2. Създаване на подкрепяща среда за деца и ученици, склонни към насилие и агресия

2.3. Ранно откриване на ученици с асоциално поведение и предприемане на съответните мерки за работа с тях и семействата им

2.4. Индивидуално консултиране на ученици по проблеми свързани с тяхното поведение, с взаимоотношенията с връстници, родители, учители или с психичното, личностното и интелектуалното им развитие

2.5. Реализиране на дейности за формиране на знания и умения за здравословен начин на живот, възпитание в условията на COVID-19 за учениците

2.6. 2.6. Реализиране на дейности за екологичното възпитание на учениците

2.7. Реализиране на дейности за възпитание в национални и общочовешки ценности

2.8. Ритуализация на училищния живот

Област : Училищно партньорство

Критерий 1: Партньорство между преките участници в училищното образование

Показатели:

1.1. Партньорство между преките участници в училищното образование

1.2. Създадени условия за подкрепа на млади учители

1.3. Включване на учителите в управлението на промените в училището

1.4. Партньорство на училищното ръководство с методическите обединения, училищното настоятелство и екипа на ученическото самоуправление